

V. Skirmontas /1.1.66/
4710 - 28th str.
Kenosha, Wis. 53140

Tą naktį palikai tu sodžių,
Mamytę, tėtį ir namus...
Ir apsakytį trūksta žodžių,
Kaip kelias šis tau bus sunkus...

Bet tu ryžais kovot, laimėti,
Žūt nebijai, visad drąsus...
Nors daugel tekstų iškentėti,
Prisiekei būt kovoj narsus...

Laisvoji Lietuva

FREE LITHUANIA

2618 WEST 71 STREET,
CHICAGO, ILLINOIS, 60629
Tel: 476-3371

Entered as second class mat-
ter at the post office at
Chicago, Illinois

EINA XXI METUS

1967 BIRŽELIO-JUNE 22

Nr. 13 (1004)

JAV Prez. Lyndon B. Johnson sveikina Lietuvos Atstovą J. Kajecką
Prezidento ir Ponios Lyndon Johnson suruoštame priėmime Dipl. Misij-
jų šefų ir jų žmonų garbei Baltuose Rūmuose. Už jų - JAV Protokolo Še-
fas, Amba. James W. Symington

KĖSLAI Į LIETUVOS SUVERENUMĄ

Maskva siuntinėja savo agentus disorganizuoti lietuvišką gyvenimą ir panaikinti Lietuvos suverenumą palankias sąlygas Vakarų kraštuose. Tokiu agentu buvo Pranas Jančiauskas, nutraukęs su sovietais santykius. Jam buvo duotos šios instrukcijos:

1) Vaidinti tikrą Lietuvos patriotą.
2) sekti kiekvieno lietuvių vadovo charakterį, ydas, įpročius, adresus. ir t. t.

3) ieškoti galimų agentų MGB dar bui,

4) studijuoti organizacijas, tikslus vadovybę,

5) Aktyviai jose dalyvauti, steng-
tis įeiti vadovybėn ir viską pranešti MGB.

Sovietai stengiasi emigrantus su-
skirstyti į "gerus" ir "blogus". Blo-
gojo vardas yra rįšamas su karo
prasikaltimais, kolaboravimu su na-
ciais. Tai taikoma visiems, kurie
yra aktyvūs prieš Lietuvos okupaci-
ją. Negalėdami jų likviduoti, stengia-
si sunaikinti moraliai.

Buvusius ir esamus laisvės kovo-
tojus bandoma kompromituoti per
žydų organizacijas. Jų spaudoje bu-
vo klaidingai atžymėti "karo nusi-
kaltėliai".

9 žymiausi lietuviai patriotai yra
apkaltinti nebūtais nusikaltimais,
bet dėl per aiškaus melo gavosi
priešinga reakcija. Kaip giliai yra
išsivyravusi komunistinė propagan-
da, rodo konkretūs duomenys. Dėl
infiltracijos turėjo užsidaryti žurna-
las "Darbas". Eilėje laikraščių turp-
sovietams naudingų straipsnių.

Tai kultūrinius ryšius, tilių statybą,
organizotą bendradarbiavimą įtai
gojančios mintys, skelbiamos taip
vadinamų gegužiukų, trečiosios jė-
gos ar trečiafrontininkų. Už sovietų
draugystę jie stengtūsi pripažinti

okup. Lietuvos marionetinė vyriausybė, trukdytų laisvinimo darbus ir tvirtintų komunistų propagandą, kad tik saujalė užsienio buržuazinių nacionalistų yra priešingi dabartiniam Lietuvos statusui. To rezultate "Vie-
nybės" štabo tilių statytojai pasidarė sovietų propagandos įrankiais, kai kuriais atvejais savo propaganda pralenkė net komunistų melo krite-
rijų.

Stiprus visuomenės reagavimas sustabdė tilių statybą lietuviškos spaudos sektoriuose, bet pagyvėjo kitur.

Amerikos ar jos piliečių bei nuo-
latinių gyventojų organizuotas bend-
radarbiavimas su sovietine (paverg-
ta) Lietuva dabartinėmis aplinkybė-
mis būtų pripažinimu ir įteisinimu
marionetinės vyriausybės, kuri yra
svetimų jėgų pastatyta.

Toks pat kenksmingas Lietuvos
suverenumo testinimui pažeidimo
bandymas yra ekskursijos. Atsirai-
dant didesniai ekskursantų skaičiui
sovietai turėtų argumentą: suverenu-
mas yra palikęs tik fikciją, nes dau-
guma užsienio lietuvių bendrauja su
sovietiniu režimu.

Turistai į okup. Lietuvą yra dvie-
jų rūšių: ekskursantai ir pavieniai.
Pirmuosius suorganizuodavo čionyk-
čiai komunistai. Dėl savo aklo pak-
lusumo, daugumas jų yra geri kom-
pagandos vektoriai. Bet ir iš jų
tarpo kai kurie nuo komunizmo li-
gos pasigydė, kai tik pamato jo pada-
rinus kasdieniniame gyvenime.

Į kiekvieną turistų grupę so-
vietai žiūri kaip CIA agentą. Betgi
jie pasiryžę duoti ir šiai įstaigai
įdomių žinių nuotrupų už parvežimą
gero pranešimo emi gračiai apie
kraštą. Komunistai tuo daug yra at-

siekę. Nuo šnipinėjimo ir kompromi-
tacijos jie yra apsaugoję. Vien In-
turisto agentu nepasitikima: šoferis
taip pat seka. Seka turistą ir inturis-
tą. Slapti mikrofonai viešbučiuose
yra tebe naudojami.

Pastaruoju metu emigrantams
skirtoji spauda, be savo tiesioginių
propagandos ir kiršinimo tikslų, pra-
dėjo rūpintis svetimos valiutos žve-
jyba, ieškodama palikimų. Ant tos jų
meškerės per neapdairumą jau ne
vienas užkibo, palikdami į pėdiniais
nuostolius. Meškeriojimas vyksta ir
jaunų žmonių, nustatant juos net
prieš savo tėvus, įtaigojant, kad sa-
vo ryšiais su okup. Lietuvos komjau
nuoliais jie atliks patriotinius žy-
gius, nes išvystys humanišką tauti-
nį komunizmą, vedantį Lietuvą į sa-
telito statusą, kuris yra negalimas,
dvi prasmės ir neiškas.

Okup. Lietuvos mokslininkų vizi-
tai mūsų visuomenės dalelę užtiko
ne pasirodusią ir neapsisprendusią.
Jų pasirodymas susirinkimuose pa-
darė žalingos įtakos, kad net Pasau-
lio Jaunimo Kongreso vadovai pradė-
jo siekti kompromisų. Ties mokslin-
inkai, menininkai ir kultūrininkai
yra sovietinių bacilų vektoriai, in-
ešę daug sąmyšio emigrantuose, ata-
kuodami Lietuvos suverenumą ne-
tik savo atvežtomis įtakomis, bet ir
propagandinėmis filmomis. Kontak-
tai su okupanto agentais, ypatingai
organizuoti, gali atnešti tik asmeni-
nį, visuomeninį ir Lietuvos suverenu-
mo pralaimėjimą.

(Santrauka Vilko Valdybos nario
Dr. Algirdo Budreckio paskaitos,
skaitytos Pabaltiečių Moterų S-gos
20 m. minėjime, New York)

AUKA, MALDA IR LIETUVA

VYSK. P. BRAZYS, MIC.

Birželio 9 d. Romoje mirė vysk.
Pranciškus Brazys, gim. 1915. II. 18
Suvalkijoje. Jo gili os studijos, tarny-
ba Bažnyčiai ir pareigos tautai bei
tautiečiams buvo aukštai įvertintos.
1964 m. Popiežius Paulius VI jį pa-
kelė vyskupu Europos lietuvių sie-
lovada, bet širdyse buvo laikomas
visų tremtinių ganytoju. Lietuva ir
tremtis jo liūdi. RED.

Yra prietaringų žmonių, kurie lin-
kė tikėti, jog Dievas tikriau išklauso,
kai jį kreipiamasi tam tikrais
žodžiais, tam tikrose vietose ir tam
tikromis dienomis. Toks tikėjimas
panėši į magiją, kuri tariasi slapto
mis formulėmis, galinti priversti
Dievą pildyti žmonių valią. Ne ypa-
tingų maldos vietų, dienų ar formu-
lių žinojimas, bet mūsų nuoširdi vie-
nybė su Kristumi, pasiekiama ypač
sakramentinės liturgijos pagalba,
ir mūsų gyvas tikėjimas užtikrina
mums Dievo palankumą ir maldos
išklausymą: "Jei pasiliksime many-
je, ir mano žodžiai pasiliks jūmyse,
jūs prašysite, ko tik norėsite, ir
jums bus suteikta" (Jon. 15, 7). Nuo-
širdi ir gyvo tikėjimo malda visuo-
met bus pilna pasitikėjimo ir ištver-
minga. Kristus Alyvų darže tris kar-
tus meldė savo dangiškąjį tėvą, kad
atitolintų nuo Jo karčią kentėjimų
ir mirties taurę. Būti grubi klaida
manyti, kad dangiškasis Tėvas savo
dieviškojo sūnaus maldos neišklausė,
tik vietoj atimti kančios taurę,
jis pasiuntė Jam angelą ramintoją,
kuris Jo žmogiškąją prigimtį sustip-
rino, kad nepalūžtų.

Ir mes turime pakartotinai ir su-
pasitikėjimu Dievą maldauti, kad ati-
tolintų nuo mūsų tėvynės skaudžių
bandymų ir persekiojimų taurę. Iš-
tverminga mūsų malda tikrai bus iš-

Vyskupas Pranas Brazys

klausyta. Ir jeigu Dievas, kaip Kris-
tui, taip ir mūsų tėvynei, ne iš karto
atims tą taurę, tai visuomet pasiųs
savo angelą ramintoją, kuris per
skaudžius likimo smūgius prilaikys
ir susilpnins, o jai pačiai duos rei-
kiamos stiprybės ištverti ir nepalūž-
ti. Silpnus likimo dūžiai palaužia,
bet stiprus išeina iš jų dar labiau
sustiprinti ir užsigrūdinę. Nuolatine
mūsų gyvenimo auka ir maldos iš-
mels mūsų tautai ištvermės ir ryž-
to, o ištvermingiesiems yra pažadė-
tas pergalės vainikas: "Jūs būsite
visų nokenčiami dėl mano vardo;
bet kas bus ištvermingas iki galui,
tas bus išgelbėtas" (Mt. 10, 22). Kas
daugiau su Kristumi kentės, tas tik-
riau su Juo kelsis ir triumfuos (plg.
Rom. 8, 17). ("Šaltinis" nr. 2, 1967 m.
balandis).

~~~~~

Dr. J. K. Valiūnas - Vliko Pirm.

SVEIKINIMAS

Vliko pirm. Dr. J. K. Valiūnas atsi-
untė sveikinimą "LL" jos 20-ties
metų sukaktuvių proga:

"Laisva lietuviška spauda yra vienas iš stipresniųjų mūsų kovos
prieš okupantą ir lietuvių tautos ru-
sinimą pavergtame krašte ginklas.

Aš sveikinu "Laisvąją Lietuvą"
jos dvidešimtojo gimtadienio proga
ir noriu išreikšti padėką visam re-
dakciniam kolektyvui ir leidėjams
už pozityvų darbą, kurį dirbate Lie-
tuvos laisvinimo kovoje. Linkiu
Jums sėkmės ir tvirtos ryžto ateities
darbuose, kurie bus svarbus įnašas
ne tik kultūriniame, bet ir politi-
niam mūsų tautos gyvenime. Neuž-
gniaučė Lietuvos okupantai laisvo
lietuviško žodžio praityje, nesustab-
dys jie lietuviškos plunksnos ir atei-
tyje!"

rumų priklauso taip pat "kultūrinių
ryšių" su užsienyje gyvenančiais
tautiečiais plėtimas bei pačiu pasku-
tiniu metu vieno kito lietuvių,
esančio pilnoje Kremliaus kontrolė
je-pasiuntimas į vakarus.

Jie kaip papūgos kartoja tas pa-
čias mintis: pas mus visko yra pil-
na, viskas gerai; mes apie Nepriklausomą
Lietuvą nekalbame ir negalvo-
jame.

Naudingų sovietams pasikalbėji-
mų, dėl daugelio asmeniškų priežas-
čių, yra davę ir ekskursatorių asme-
nys, kurie yra laikomi patriotais.
Nenuostabu, nes sovietai ir dabar te-
be naudoja seną metodą: jei yra žmo-
gus-bus ir byla. Su tuo turi skaiti-
tis kiekvienas ekskursantas.

Kas lie čia "kultūrinių ryšių",
tai rusiškasis kolonialistas, isleis-
damas vieną kitą neutralų ar patrio-
tinį užsienio lietuvių, turi sekančius
tikslus: kiršinti tarpusavyje užsie-
nio lietuvių, rodyti rusinamiesiems
lietuviams, jog ne vien "pažangieji"
yra su Kremliumi, bet ir kiti-patrio-
tai, kurie apsilankydami rusinamoje
Lietuvoje režimą liaupsinančių pa-
reiškimų neatiduoda, bet spaudžia-
mi galimo artimųjų bei giminių per-
sekiojimo, grįžę į vakarus daugumo
je tyli-bent spaudoje. Tai rodo ir
tas faktas, jog apie rusinimą, koloni-
zuojamą Lietuvą, to proceso konkre-
čių faktų, lietuviškoje spaudoje pa-
teikia daugumoje buvę Sibiro kanki-
niai kaip Rūkenė, Milukas ir kiti.

Nukelta į 8 pusl.

Tegul meilė Lietuvos dega mūsų širdyse

Politikos laukuose pasižvalgius

Šešių dienų karas vidurio rytuose

Trečiasis izraelitų ir arabų karas yra praeityje. Kaip pirmuosius du, taip ir trečiąjį laimėjo mažasis Izraelis. Kai birželio 5 d. buvo pranešta, kad kovos prasidėjo, pasaulis rimtai susirūpino, nes Izraelio ir arabų karas galėjo skubiai išsiplėsti į trečiąjį pasaulinį karą. Tačiau, kai tik buvo pranešta apie karo veiksmų eigą, kur Izraelio karinės jėgos sulaužė savo priešų pasipriešinimą ypatingai sunaikino oro laivyno pajėgas, tada buvo aišku, kad ir arabų "susiungimas" padėties neišgelbės. Jau antrąją karo dieną Jordanas prisipažino, kad jo karinės jėgos yra Izraeliu. Ketvirtą dieną Egiptas-Jungtinė Arabų respublika-prisipažino, kad jos karinės jėgos Gazos ir Sinajaus frontuose priverstos pasitraukti į "naujas" pozicijas. Tas reikė, kad ir Egipto karinės jėgos yra Izraelių apdaužytos. Izraelio vyr. štabo v.-kas gen. Rabin pranešė, kad Egiptui karinės jėgos ne "apdaužytos", bet sumuštos ir bėga palikusios ginklus. Iš vėlesnių pranešimų jau buvo aišku, kad Izraelis skina vieną laimėjimą po kito. Kol Saugumo taryba New Yorke kovojo žodžiais, Izraelio kariuomenė pasiekė trečiojo karo su arabais laimėjimą. Ir tai padarė šešių dienų laikotarpyje. Mažasis Izraelis (2,7 mil.) sumušė 10 kartų didesnį priešą, kuris buvo apsiginklavęs moderniais S. Rusijos ginklais. Reikia sutikti su Izraelio krašto aps. min. gen. M. Dayan pareiškimu, kad Izraelio karys žinojo už ką kovoja, nes priešas prieš karą sakė, jog atėjo atsikaitymo valanda su žydais Palestinoje.

Maskva trukdo Saugumo darbams

Prasidėjus karo veiksmams, kol karo pasėkos buvo nežinomos, jo eiga neskelbiama, Maskva tikėjosi, kad arabai jungtinėmis jėgomis, turėdami modernius S. Rusijos ginklus, trečiąjį kartą parodytų savo karingumą. Maskvos atstovas Fedorenko tik kalbėjo, bet pasiūlytoms Kanados, Danijos ir JAV rezoliucijoms nepritarė. Jis samoningai laukė karo eigos išryškėjimo. Kai jau buvo aišku, kad Izraelio kariuomenės jėgos arabus sumušė, ginklų ir amunicijos atsargas susėmė, išiveržė giliai į Egiptą, Jordaną ir Sirijos teritorijas, Maskva patiekė rezoliuciją, kad Izraelis sustabdytų karo veiksmus ir pasitrauktų į savo teritoriją. Be to, reikalavo pasmaruoti Izraelį už karo pradėjimą. Maskva pagrasino, kad reikalavimo neįvykdžius ji nutrauks diplomatinį santykius su Izraeliu. Saugumo Taryba buvo priėmusi rezoliuciją, kuria reikalavo, kad kariaujančios valstybės sustabdytų karo veiksmus. Iš karto sutiko tik Jordanas, vėliau ir Izraelis, bet tik po to, kaip ir arabai sutiks sustabdyti karo veiksmus. Po sutikimo ir pranešimo karo veiksmams vis pasikartodavo. O su Sirija buvo net rimtai kovojama po paliaubų priėmimo. Tik, kai Izraelio šarvuoti daliniai 15 mylių išiveržė į Sirijos teritoriją, karo veiksmams ir tame fronte buvo sustabdyti.

Nepaprasta Jungtinių Tautų Sesija

Maskva, gerai žinodama, kad Saugumo Taryboje savo tikslo nepasiekė, nes nesitiki iš 15 narių surinkti nei pusės balsų, o veto teisės ne

nori naudoti, jos atstovas gavo iš Maskvos instrukcijas, kad pareikalautų nepaprastos JT sesijos. Joje ji tikisi gauti paramos ir Azijos-Afrikos valstybių bloko, kuris gali duoti Maskvai 64 balsus. Pridėjus savo satelitus iš tikrųjų savo tikslą pasiekti ir Izraelį "pamokyti". Nepaprastoje sesijoje Maskva reikalavo, kad Izraelis pasitrauktų iš arabų užimtos teritorijos, būtų pasmerktas už "karinę agresiją". Kaip žino me, JT sesijoje nėra penkių didžiųjų (JAV, Britanijos, Prancūzijos, Tautinės Kinijos ir S. Rusijos) veto privilegijuotos teisės. Kadangi Maskva jaučia, kad arabų kraštai labai apsvylė Maskvos pažadais, ragini mu "suvaryti Izraelį į jūrą", tai Izraeliui sudavus skaudų smūgį arabų jungtinės jėgos, pasigerinti arabams, pakelti arabų vadų autoritetą savo masėse, ji daro desperatiškus žygius priversti Izraelį karo metu laimėjimą, ypatingai teritorinį, elminuoti. Pamatysime Maskvos ir jos satelitų "taikos meilę", kurią specialus atstovas Kuznecovas ar pats min. pirm. Kosyginas atvyks iš Maskvos "garbinti".

Ko nori Izraelis

Izraelio min. pirm. Eshkol jau deklaravo, kad Izraelis nenori JT tarpininkavimo ar pašalinių jėgų rekomendavimo derėtis, nes 1949 ir 1956 m. buvo apvilts ir buvo priverstas trečiąjį kartą kariuoti. Jis nori derėtis tiesioginiai su arabų kraštais. Jis patvirtino savo krašto apsaugos min. Dayano pareiškimą, kad Jeruzalės miestas nebus padalintas, bet pasilikis Izraelio teritorija, kad vėl ne reikėtų eiti "vaduoti". Gazos srityje ir Akabos įlankoje Izraelis turi gauti

ti savo naudai garantijų, kurios yra geriausios, jei Izraelis pasiliks sau teritorijos. Kadangi Izraelis karo veiksmams pasiekė teritorinį laimėjimą, sulaužė Egipto paskelbtą Arabos įlankos blokadą, reikia laukti, kad jis be rimtos kovos nenusileis. Maskvos noras nėra pasitarnauti taikai, saugoti valstybių teritorinį neličiamumą, bet gelbėti savo interesus, kurie skaudžiai karą buvo paliesti. Pirmiausia visas pasaulis pamatė, kad Maskvos skelbiamas ginklų pranašumas yra netikras. Izraelis Prancūzijos lėktuvais, Britanijos ir Amerikos tankais sunaikino Rusijos ginklus. Izraelis pripažino, kad Egipto karinės jėgos rimtai ir ryžtingai kovojo. Šarvuotų dalinių kariai buvo gerai paruošti valdyti moderniškus ginklus. Sirijos kariai faniškai kovojo su Rusijos moderniais ginklais, bet prieš Izraelio karines jėgas ir ginklų ugnį neatsilaukė. Maskvai didžiausias smūgis, nes per 11 m. ji sukišo arabų kraštams ginklais už 7 bil. dol. Dabar ne tik neteko ginklų, bet arabų kraštuose nukrito Maskvos įtaka, pasitikėjimas

Gera proga priminti Maskvos imperializmą Pabaltijo kraštuose

Jau Saugumo Taryboje Fedorenko prisipyręs sake, kad Izraelis yra agresorius, išiveržė į arabų valstybių teritoriją ir ją nenori sugrąžinti. Dabar, kai prasidės JT nepaprasta sesija, kurią reikalauja sušaukti Maskva, ji pirmoje eilėje reikalauja Izraelį pasitraukti iš Egipto, Jordano ir Sirijos okupuotos teritorijos. Šia proga reikėtų Maskvai priminti, net pareikalauti, kad ir ji 1940 m. yra karinėmis jėgomis okupavusi Baltijos valstybių (Lietuvos, Latvijos ir Estijos) teritoriją ir jas tebe

laiko iki šios dienos. Jeigu ji gali reikalauti iš kitų valstybių teritorijos neličiamybės, ji turi pati tai padaryti ir ištraukti savo karines, partines ir policines jėgas iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos. Ji gina valstybių apsisprendimo teisę, bet pas save to kio teisės nepripažįsta. Rinkiminė komedija neleidžia Maskvai tyčiotis iš apsisprendimo teisės. Jei tik būtų leisti laisvi rinkimai, pavergtų kraštų gyventojų atsisiklausimas, kam jie nori priklausyti: sąjungoje su Maskva, ar laisvas ir savistovus valdymas, visu šimtu nuošimčių gyven tojai pasisakytų už savistovumą. Mūsų veiksniams laikas susirūpinti ir duoti ženklas veikti.

Kazys Mituva

Rašytojas ir poetas Vincas Mykolas Putinas (1893. I. 6-1967. VI. 8)

Konkordatas ir prof. A. Voldemaras

Pasitarimai su Vatikanu dėl Lietuvos k. prasidėjo jau 1923, praslin k. metams po to, kai Vatikanas tada daug pažangos nepadarė, nes Lietuvos vyriausybė buvo užimta vi daus atkūrimo reikalais, Klaipėdos problemomis, o Vatikanas taip pat per daug nesiskubino, nes esant val džioje katalikams ir taip Bažnyčios teisės buvo garantuotos.

Lenkijai pasirašius k. įtempimas tarp Lietuvos ir Vatikano dėl Vilniaus padidėjo ir kai kuriam laikui nutrūko diplomatiniai santykiai. Reikėjo santykius normuoti. Į valdžią atėjusi tautininkų vyriausybė, rūpinosi pagerinti santykius su dvasiniais k. pagalba. Prof. A. Voldemaras būdamas ministras pirmininkas ir

Jonas Virbalis, "LL" pirmūnas, rėmėjas ir bendradarbis

užsienio reikalų ministras, jau 1926 pabaigoje pradėjo pasitarimus su Apaštališkuoju vizitatoriumi arkiv. Jurgiu Matulevičiumi. Per mėnesį laiko buvo sudaryti pagrindiniai k. metmenys. Deja, arkiv. Matulevičiaus mirtis (1927. I. 27) reikalą su-trūkdė. A. Voldemaras 1927 vasarą pats nuvyko į Romą. Norėdamas kuo greičiau pabaigti su k., pasitarimuo se su Vatikano atstovais pagrindin paėmė jau sudaryto Lenkijos k. nuos tatus ir gana greit pasiekė susitari mo. Lietuvos k. pasirašė kard. Gaspari ir min. pirmininkas A. Voldemaras 1927. IX. 27.

... pripažįstama katalikų organi zacijų laisvė... garantuojamos teo logijos-filosofijos fakulteto bei pri važių mokyklų teisės. Vėliau eilė vy

riausybės potvarkių dėl organizaci jų, dėl fakulteto, dėl mokyklų neside rino su k. nuostatais (354 pusl. Lie tuvos k. 1927. I. 17).

Iš Liet. Enc. XVII tomo: Matulaitis Jurgis... Tuo pat metu M. pa ruošė kelių san tykių su Šv. Sostu sumezgimui, suredągavo vyskupų ir valdžios priimtą konkordato tekstą... (517 psl.).

Lietuvių Enciklopedija prieštara uja pati sau. Vienoje vietoje rašoma, kad pagrindin imta Lenkijos konkor datas, gi kitoje, kad konkordato teks tā paruošė arkiv. Jurgis Matulaitis. Kelios ištraukos iš konkordato: XIII str. 1. Visose viešose, arba Val stybės šelpiamose mokyklose, reli gijos mokymas yra privalomas. Kor pentinga dvasiškoji Vyriausybė nu statys programą ir parinks vadovė lius. Mokytojų skyrimas ir tikybos mokslo priežiūra, kiek tai liečia mokslo turinį ir dės. ančiųjų dorą, bus atliekama laikantis Kanonų Tei sės.

Jei Vyskupas atimtų iš mokytojo leidimą dėstyti tikybą, tai šis tuo pa čiu nustos teisės dėstyti religijos mokslą. (481 p.)

Tie patys mokytojų skyrimo ir at šaukimo principai bus taikomi Vals tybės iššomis laikomo Teologijos-Philosofijos fakulteto profesoriams, profesorų padėjėjams ir universite to adjunktams.

4. Kai dėl katalikų jaunuomenės auklėjimo, tai Valstybė pripažįsta Vyskupams teises, numatytas Kano no 1381 nuostatu ir sutiks su teisė tais Vyskupų nurodymais. (482 p.)

XXV str. Valstybė duos pilną lais vę kurtis ir dirbuotis draugijoms, kaip Katalikų Akcijos nariams, sie kiantiems pirmučiausiai religinio tikslo ir esantiems Vyskupo žinio je. (486 p. Lietuvos Sutartys su sve timomis valstybėmis).

Čia ištraukos iš konkordato paim tos tikiai tos, kurios liečia švietimą ir katalikų veiklą. Daugiau nuostatų šiais reikalais nėra. Taigi, vyriausy bė, skirdama mokytojus, laikysis Ka nonų teisės, kas liečia jų dorą ir mokslo turinį. Bet jei mokytojo poli tiniai įsitikinimai vyriausybei nepri imtini, tai ne būtina ir tą mokytojų vyriausybė turi skirti ar tvirtinti.

Negalima pateisinti valdžios, ku ri dalį jaunimo ypatingai rėmė, o ki tą dalį slėgė. Anuo metu, jaunalietu vis buvo praverdžiuojamas "jau ne lietuvius". Konkordate sakoma, kad katalikų jaunuomenės auklėjimo at veju pripažįstama Vyskupams tei sės, numatytos Kanono 1381 nuosta

te. Būtų įdomu žinoti šį nuostatą. Toliau, konkordate užtikrinta laisvė draugijoms, siekiančioms pirmu ciausią religinio tikslo. Bet, jei dra gija, be religinio tikslo turi ir politi nį tikslą, tai šis nuostatas jau nega liotų. Vieniems gali atrodyti, kad atei tininkai ir pavasarininkai politinių tikslų neturėjo, kitiems priešingai.

Liet. Enciklopedijos tvirtinimas, kad vyriausybės potvarkiai organi zacijų, fakulteto ir mokyklų atveju nesiderino su konkordato nuostatais nepatikimas. Šiuo atveju reikia pa vyzdžių ir įrodymų.

Ištrauka iš straipsnio: Lietuva ir Apaštala Sostas 1795-1940. (Stepo nas Matulis, MIC).

Dar 1926 m. birželio mėn. pradžio je Lietuva ir Vatikanas pasiekė pa siūlymais atstovų: Petro Klimo ir arkiv. Lauryno Schioppa. Bet Gri niaus valdžia nebetvirtino. Tačiau po gruodžio 17 d. apaštališkojo vizi tatoriaus arkiv. Matulaičio paruošto dirva nešė laukus vaisius: Pijus XI sekančių metų kovo 10 d. internunci jus Lietuvai paskyrė tą patį arkiv. Schioppa, o Lietuvos ministru prie Šv. Sosto birželio 22 d. pasiuntė dr. Jurgį Šaulį. Tų pačių metų rugsėjo 27 d. pagal vizitatoriaus arkiv. Ma tulaičio projektą sudarytas konkor datas. Šv. Tėvas prez. A. Smetoną, ministrus Voldemarą, J. Šaulį ir sekretorių Girdvainį papuošė aukš tais ordenais. (172 p. L. K. M. A. Su važiavimo darbai IV. 1957).

Diskusijos šiuo klausimu buvo to kios; Min. dr. E. Turauskas, ... Lietu vos konkordatas 1927 m. buvo suda rytas skubotai ir jo iniciatorius prof. A. Voldemaras, Ministeris Pir mininkas, turėjęs savų tikslų; jis no rėjęs patraukti į savo pusę katalikus Vertinant a. a. Arkiv. R. Bartoloni, gali ma pasakyti, kad savo elgesyje ne visuomet išlaikydavo reikiamą taktą; buvo pasidavęs šališkai Min. pirmininko įtakai ir n. esuprato, jog iš pastarojo pusės tai buvęs tik žai dimas (295 psl.).

Paskaitininkas nesutiko su Min. dr. E. Turausko teigimu, kad Lietu vos konkordatas tebuvo Lenkijos konkordato nuorašas. Atidžiau abu konkordatus palyginus, išryškėja, jog Lietuvos konkordatas savo tobu lumu žymiai prašoka lenkiškąjį. Tai pripažįsta ir pasaulinio garso teisi ninkai, kaip F. M. Cappello, SJ, kard. A. Ottaviani ir kiti. Konkordato tobu lumas yra arkiv. Jurgio Matulaičio pastangų vaisius.

Nukelta į 4 psl.

Putinas LIETUVA

Vieniems-Tu didvyrių palaiminta žemė
Kitiems-Tu nykštukų varginga tėvynė,
O man tu esi kaip smūkelis prie kelio,
Kur laukia keleivio malda ir nakvynė.

Vėlai iškeliavęs iš nykių sodybų
Į kito pasviečio laisvą rytą,
Aš pusėje kelio, vidurnakčio gūdy,
Palinkusia galva prieš Tave sustoju.

Žinojau, kad Tu rūpestinguoju žvilgsniu
Palaiminsi mano ir sėją ir piūtį.
Bet leisk man, šios žemės paklydusiam sūniui,
Nulinkusia galva prie Tavęs pabūti.

Tu man paslaptis, kuri myli ir kenčia -
Ir žodžiais išreikšti Tave nemokėsiu,
Tik naują gyvybę krūtinėj pajusiu
Po Tavo priglobiančių rankų pavėsiu.

Paskui aš nueisiu, kaip daugel nuėjo
Į gudžiąją naktį šešėlių šešėliais.
Bet aušrą ir rytmečio varpą išgirdęs,
Žinosiu, kad Tu buvai mirus, o kėleis.

Čikagos Tautinės kapinės organizacijų komiteto rūpesčiu ir vi suomenės aukomis pastatytas Lietuvos Resp. prez. Kaziui Griniui pa minklas. Skulpt. R. Mozoliauskas. Atidengimo iškilmėse dalyvavo vi suomenė ir organizacijos

Nuotr. L. Knopfmillerio

LAISVOJI LIETUVA

FREE LITHUANIA

2618 WEST, 71 STR.,
CHICAGO, ILLINOIS, 60629
Tel: 476 - 3371

Entered as Second Class Matter at the Post Office at Chicago Ill. Published bi-weekly on Thursdays by Lithuanian Regeneration Association

Leidžia Lietuvos Atgimimo Sąjūdis. Redaguoja Redakcinė Kolegija
Igaliotas leidėjas ir Kolegijos pirmininkas V. Šimkus
Red. kolegija: V. Kačinskas, S. Kaulėnienė, P. Lukoševičius ir P. Stakauskas.
Redakcija atdara nuo 10 val. iki 7 v. v.

Prenumerata metams \$ 5
Subscription per year \$ 5

Atskiras numeris 20 ct.
20 c. per copy

Maurai rengiasi darban

Išnaudojimas piktam demokrati-
nių laisvių jau per daug plačiai pra-
dėjo reikštis. Dengiantis tomis lais-
vėmis, prieinama prie kriminalinio
pobūdžio veiksmų ir išdavyčių. Be-
sąlyginis gerbimas svetimos nuo-
monės priveda jaunas demokratijas
prie anarchijos. Tai atsitinka ir or-
ganizacijų sambūriuose, tai jau esa-
me ne kartą patyrę.

Diplomatijos ir demokratijos var-
dan, viduramžių laikų miesčionizmo
išlepintu pavyzdžiu, daiktai ar veiks-
mai pradėta vadinti ne tikraisiais
vardais. Iš tautos ar tėvynės išdavi-
ko pasidarė kolaborantas ar kvailin-
gas, o niekinga pagelba bei tarnavi-
mas priešui tapo tik nieko nepasa-
kančiu "nesuderinamu veiksmu".

Šiose nuotaikose palaidų minčių
liberalai už gaunamą atlyginimą iš-
augino būrelį auklėtinų, kurie pami-
ršo savo tėvų gautus iš komunistų
randus, tautos kančią, negirdi sovie-
tinių bėglių laisvės šauksmo. Jie
net ryžtasi tą šauksmą ir laisvės
viltis užslopinti.

Kova su išdavykais šiuo metu yra
pasunkėjusi. Viešų ir ne viešų duo-
menų nuotrupos rodo, kad valdžia
tiltų su sovietais statybai yra pasky-
rusi milijonus dolerių. Tai dar ne
viskas. Svarbiausiu dalyku yra tas
užkulisinis palaiminimas, dėl kurio
politiniai nesubrendę jaunuoliai ar
silpno nugarkaulio veikėjai pasidaro
išdidūs, nesukaibami, nori drąsiai
ir įžliai dominuoti, remdamiesi į
tą nematomą užnugarį.

Betgi reikia visiems giliai išdė-
ti į galvas ir širdis, kad tėvynės ar
tautos išdavykas yra kiekvienas, ku-
ris pažeidžia jos gyvybinius intere-
sus. Visai nesudaro svarbos, kad

veiksmas yra jungiami su mūsų są-
jungininko ar globėjo vedama politi-
ka bei intencijomis, kurios aiškiai
Lietuvai yra kenksmingos.

Žinoma, kad yra asmenų, dirban-
čių už pinigus neviešoms įstaigoms,
besirūpinančioms tiltų statyba ir
bendrądarbiavimu. Jiems įvykdžius
bet kokį išdavystės aktą, bus paskel-
bta, nežiūrint visuomeninės ar as-
meninės jų padėties. Taip pat bus
paaiškinti jų vadovai ir koordinato-
riai, privedę prie to akto. Kreipsi-
mės į prezidentus ir priežiūros se-
natorius, išskeldami padarytą tautai
ir išeivijai žalą.

Kolaboravimo istorijoje ir eigoje
nieks atsitiktino nėra. Jaunimo Kon-
greso užmačios kvieisti iš okup. Lie-
tuvos delegaciją neįvyko. Gal dau-
giausiai prie to prisidėjo "LL".
Sportininkų išvykai ruošos įkarštyje
urbi et orbi buvo paskelbtas dikta-
tas apie grąšinimą teisme jai ir jos
bendrądarbiui už akto pavadinimą
dargi ne tikruoju vardu, bet tais
diplomatiniiais išsireiškimais.

Apie vieną bendrądarbiavimo ko-
ordinatorių kalbėti daugiau netenka.
Organizacijos, laikydamos savo tar-
pe išdavykus sužaloja savo veidą ir
priveda prie tolimesnių, vis didėjan-
čių negerovių.

Garsus ir prasmingas posakis -
Mauras atliko savo darbą, mauras
gali eiti sau, - yra atėjęs į sceną iš
gausių gyvenime pasitaikiusių pavy-
zdžių. Vienok Mau ro pėdomis ban-
do eiti saujalė kolaborantinių eks-
kursantų, stovinčių ant išdavystės
akto ribos.

Nuoširdi padėka

Balandžio mėn. 23 d. specialus komitetas, sudarytas iš organizaci-
jų atstovų, suruošė man pagerbimą, mano 60-ties metų proga. Tos die-
nos prisiminimai visada pasiliks su manim, nors nesijaučiu vertas to
kio pagerbimo. Tai man priduos jėgų ir likusį gyvenimą pašvęsti pa-
vergto Lietuvos laisvinimui ir lietuvių išlaikymui. Iš visos šir-
dies dėkoju visiems - Komiteto pirmininkui Kun. Dr. A. Juškai ir vi-
siems k-to nariams, meninės programos išpildytojams solistams p. p.
J. Šalnienėi, A. Braziui, tautinių šokių grupei Grandis ir jos vadovei
p. I. Smieliauskienėi, Vyčių chorui ir jo vadovui p. F. Stroliai, vakarą
pravedusiam žurnalistui V. Kasniūnui, Radio ir televizijoje prisimini-
siams p. p. Daukams, H. Žemeliui, A. Šlutui. Žurnalistams ir rašyto-
jams, rašiusiems apie mano nueitą kelią: prof. J. Žilvičiui, kun. Dr.
A. Juškai, A. Baronui, Vl. Ramojui, A. Pužauskui, A. Dunduliui, A. To-
liušui, St. Valeckui, J. Vaideliui. Sveikinusiems, dovanas prisintu-
siems, mano mielam prieteliui Dr. J. Kazickui, visiems anos kultūri-
nės popietės dalyviams, kurie negalėjo dalyvauti ir atsiuntė sveiki-
mo laiškus, telegramas, vaišių šeiminkėms. Prie tos pačios padėkos
jungiasi ir mano gyvenimo draugė - žmona.

Dar kartą visoms ir visiems iš visos širdies ačiu.

V. Šimkus

Suruošto LAS koncerto Londone, Anglijoje, programos dalyviai su sol.
V. Gasperiene ir okteto vadovu J. Černium, jos dešinėje

Apie kalbines pabaisas

Per mūsų laikraščius pastaruoju
laiku perėjo susirūpinimas nepakan-
kama savos kalbos kultūra. Skaitė-
me po vieną kitą rimtą straipsnį
(net vedamąjį) ta tema; kaip ir pas-
kiausiai Dirvoje per porą numerių,
kur yra išdėmėtinų minčių: "Lietu-
viai, atrodo, tiesiog tingi teisingai
savo gimtąją kalbą kalbėti... iš abe-
jingumo savajai kalbai lietuviai re-
tai teišauga... Nerūpestingas gimto
sios kalbos vartojimas trukdo tobu-
lai įsisavinti ir kitas kalbas... Ko
ne kiekvienam išeivieskos spaudos
puslapyje užtiksimė kalbinių pabai-
sų..." ir t. t. Net cituojami iš ok.
Lietuvos K. Ulvydo žodžiai: "Nuo
mūsų pačių pastangų ją ugdyti ir to-
bulinti priklauso lietuvių k. dabarti-
nė būklė ir ateitis".

Taip, mūsų kalbos būklė, ypač
išeivijos visuomenėje, yra liūdnei
nusmukusi (kiek spaudoje pastebi-
me, o kasdieninėj vartosenoj, regis,
dar blogiau). Laikraščių straipsniai
praeina ir - ta negerovė nė kiek ne-
sitaiso. Ši tema daugeliui skaitytojų
rodosi neaktuali, ir tie straipsniai
ne visų ligi galo skaitomi. O būtina
ieškoti, kur yra spraga ir kaip ją
užlopyti.

Savos kalbos priežiūra ir ugdymas

-jeina į tiesioginius LB uždavinius.
Bet per keliolika metų patyrėme,
kad ligšiolinė LB priežiūra nepakan-
kama: kalba ne tik neugdoma, bet
smarkiai gadinama. Ir blogiausia,
kad apsiprantama su kalbos netvar-
ka ir - tai laikoma maždaug norma-
liu reiškiniu. Ką bekalbėti apie laik-
raščius, jei išsileisdiname vieną po
kitos stambias, rimto turinio knygas
kurios knibždėte knibžda kalbos klai-
domis. Rodos, lietuvių spaustuvės tu-
ri korektorių ir sau gėdos neturė-
tų daryti, betgi kažkodėl visai nepai-
so. Va, kelių šimtų puslapių poezijos
knyga, gero turinio ir gražiai pa-
veiksluota-kodėl nepasistengė išei-
ti ir švaria kalba? Juk kalbos gro-
žis yra viena iš pagrindinių poezijos
priemonių. Arba dabar tik ką pa-
sirodžiusi politinė, aktuali ir godžiai
perkama knyga, žymaus asmens ra-
šyta, bet dėl kalbos, o ypač skrybys-
verkti norisi... Kyšo tokie barba-
rizmai: apystovos, bujoti, arsus, bau-
išmėtinėjimai, belaisvė. Grasinti
šaknies žodžius autorius vis sunosi-
na, o pasakoję veiksmi pakulniui, nors
G. Kalba ryškiai išaiškino šią klaidą
Rašoma įdėja (nosinė!), ipati ngai, su
Natkevičium, naud, ir viet. liksniuose
nosinės etc. O skirya tai-kablelių
tvanas! Išskiria autorius be jokio
pagrindo žodžius ir jų junginius, kaip
pvz. po to, tuo būdu, dėl to, tik ir
kt.

Ne ta viena, bet jau daugumas pa-
sirodančių knygų eilinių skaitytojų
piktina kalbos nekultūringumu, o gvy-
na kalba darosi išimtis. Tad kas da-
rytina? LB leidžia G. Kalbą, bet to
plono ir nedažno spaudinio, pasirodo
negana. Būtina radikalesnė priemo-
nė-gyveninė, staigiau plaktanti.

Kažkodėl LB neišmėgina daugiau,
t. y. kitokių priemonių. Pvz. visai ne
sunku būtų sudaryti nuolatinį viene-
tą bent iš trejeto asmenų, kuris pla-
ningai ir budriai stebėtų mūsų vie-
šumos kalbą ir nedelsiant reaguotų

LIETUVOS GEN. KONSULO DR.
PETRO DAUŽVARDŽIO ŽO-
DIS "LAISVOSIOS LIETU-
VOS" 20 METŲ SUKAK-
TIES PROGA

"Laisvąją Lietuvą", švenčiančią
20 metų sukaktį, širdingai sveikinu
ir kartu reiškiu jai komplimentus
už tiesų ir aiškų nusistatymą Lietu-
vos padėties reikalu - už kovą dėl
Lietuvos išlaisvinimo.

Lietuva yra Rusijos okupuota. Ji
turi būti išlaisvinta. Lietuvos okupa-
cijos faktą yra reikalinga visur ak-
centuoti ir aiškinti. Lietuvos oku-
pantas ir jo misionieriai deda visas
pastangas šitą faktą nustelbti ir pa-
laidoti melų jūrose bei dirbtiniuose
blizgaluose.

Patriotams lietuviams yra reika-
linga būti aiškiems ir drąsiems:
kovoti melą ir skelbti tiesą.

Sovietai ir jų agentai skelbia ir
įtikinėja, kad Lietuva pati Sovietų
Sąjungon įstojo ir ten, lyg Dantės
pragare, amžinai pasiliks. Aišku, tai
melas ir fatalizmo skelbimas. Jį
reikia kovoti. "Laisvoji Lietuva" tą
daro.

Linkiu "Laisvajai Lietuvai" iš-
tvėrmės ir sėkmės visoje tautinėje
kovoje dėl Lietuvos laisvės ir ne-
priklausomybės.

ir ryškius darymo faktus. Nesunkiai
tą pareigą atliktų buvę mokytojai,
žurnalistai ar šiaip kalbos mėgėjai.
Tai būtų tikras to reikalo pagyvinimas.
Čia nereikia didelio išmanymo
ar specialaus mokslo, nes praktiki-
nėj srityje gana - gerai mokėti (o
tokių dar turime!) savą kalbą ir no-
rėti savo žiniomis su kitais pasida-
linti. Gi dabar skendėjame chaose
ir tyliai kenčiame netvarką, veltui į
šalis dairydami, kai niekas nėra
įpareigotas dėl viešai pažeidžiamos
kalbos atsiliepti. Laikraščiai to-
kioms pastaboms duos veltui vietos
tik naudokitės. Argi apsilėidimas
yra mūsų būdinga žymė? Moderniojo
visuomenės viskas organizuota, tad
ir kalbos srityje nereikia laikytis
chaoso, kaip dabar; kaip kas nori,
taip rašo. Ne barimo ar baumės
reikia, o tikslų ir konkrečių pasta-
bų duoti, gal susigėdinsime savo ne-
valyvumo?

Ta proga norisi iškelti porą fak-
tų, kaip mūsų kalbos švarumui ir
ugdymui yra abejingi net tariaimi
kultūrininkai, visuomenės vadovai,
ir kaip aiškiai linkstame į atžangą,
atgaivindami dar praeito šimtmečio
svetimybes, kurios Nepr. Lietuvoj
buvo išvalytos ir užmirštos.

Prieš praeitais Velykoms Kanadoje
kažkas įveisė "naują tradiciją" -
Velykų Bobos šventę! Skaitome

spaudoje: "Hamiltono ateitininkai
(jų dvasios vadas yra mons. J. Tada
rauskas) net pareiškė gilią padėką
Velykų Bobutei už aplankymą mūsų
kolonijos mažų vaikučių". Taip pat
spauda mini D. Tilsonburge "Velykų
Bobutės šventę, kurią atidarė klebo-
nas dr. J. Gutauskas". Taigi, tartum
grįžo "Balanos gadyne", ir nėra raš-
tingo žmogaus kalbos darymui su-
drausti. Kam bus Fondai ir kalbos
apie kultūrą, jei organizuoti mažus
vaikus pratinsime į caro laikų bar-
barizmus: zerkolą, viečnastį, mac-
nų, bobą...

Blogas dalykas greitai veisiasi.
Štai netrukus JAV Bostono moterų
klūbas irgi išsivedė į viešumą tą
"puikią naujovę" - Velykų Bobutę
(laimė, kaip rašo, kad nedaug žmo-
nių atėjo, tartum protestuodami
prieš savo kalbos niekinimą). Ir su-
praskime, kad ta Bobelė čia perša-
ma į tradicijas jaunajai kartai, kuri
yra imli viskam ir kuri turės pra-
tęsti mūsų lietuvių darbą. Jei vy-
resniųjų protas taip sustabarėjęs,
kad dar vis baudžiavinių vergišku-
mu puolame kaktomuša prieš slavų
kalbos "viršenybę", tai bent vaikus
apginkime nuo tokios pseudokultū-
ros. Ir šiuo atveju visai išeita iš ri-
bų, nes Lietuvoj niekada nežinota
jokia "Bobos šventė".

Nukelta į 7 psl.

Dalis Amerikos Lietuvių Aero Klubo steigėjų. Sėdi E. Jasiūnas, L. Pe-
seckas, ponis B. Gustaitienė, J. Liorentas, J. Repšys; stovi - J. Gi erštikas,
M. Jakaitis, S. Mockūnas, K. Rimas, J. Statkus, V. Peseckas ir V. Numgau
das

Okupantas lietuvių nepalauž

Laisvojo pasaulio lietuviai turi pa-
kankamai galimybių dirbti bei kovo-
ti, kad Lietuva su savo likimo drau-
gais nebūtų paliktos sovietiniam ko-
lonializmui. Tačiau vergų stovykla
paverstoje Tėvynėje, kur laisvasis
veiksmas bei žodis yra vi siškai nu-
slopintas. Širdyse greta didvyriško
jausmo ir laisvės ryžto ilgų metų
bėgyje išsidiegia nusivylimas žmoni-
jos teisingumu.

Lietuviai Rusijos jungą yra nešęs
apie pusantro šimto metų, bet daž-
nais sukilimais ir ryžtingais veiks-
mais jam pavyko išsilaisvinti. Turi
me neabejotinai ir dabar tikėti, kad
lietuvių dvasios okupantas nepalauš
nors skaudu pasijusti visų apleis-
tam ir matyti, kad išsilaisvinimo
viltis nūdien remiasi tik jo paties
igimtu noru nebūti vergu. Jis būtų
daug atsparesnis atsilaikyti prieš
sovietiską kolonializmą, jei būtų aiš-
kiai nusakyti Vakarų valstybių poli-
tiniai tikslai Lietuvos išlaisvinimo
iš bolševikinės okupacijos.

Nors ir yra tam tikrų pragiedru-
lių, rodančių, kad net oportunistiška
laisvojo pasaulio psichika ima su-
prasti, jog bolševizmo pavergtų tau-
tų išlaisvinimas nėra koks svajoto
jams paliktas humanizmo aktas, bet
savisaugos užtikrinimo siekis, ta-
čiau tų prosvaiščių yra labai ma-
žai ir jos gan miglotos. Dar neįste-
nta palaužti tylos uždaros laisvojo
pasaulio politikoje bei diplomatiško
je laikysenoje. Nors vienas-kitas
valstybės vyras padaro palankų, bet
labai apibendrintą pareiškimą, visu-
kitur spaudoj palankiai užsimenama
bet jokio viešo konferencijoje, jo-
kiose derybose su bolševikais nesi-
ryžtama pareikšti, kad nebus atoslū-
gio, itampus sumažėjimo, kol eilė
Vidurio ir Rytų Europos tautų neat-
gaus komunizmo pamintos laisvės
bei nepriklausomybės.

Kada gi Baltijos tautos sulauks
tos valandos? Kada Vakarų bloko di-
džiųjų valstybių tarptautiniuose san-

tykiuose bus aiškiai dienotvarkėj
pastatytas Baltijos tautų laisvės ats-
tatyto klausimas? Protarpiniai Va-
karų blokai pareiškia, kad Lietuva
neužmirštama ir, kad su visu Pabal-
ti ju bus laisva. Tačiau tokie pareiš-
kimai jokių veiksmų nelydimi, o tik
yra raminantieji, liūliuojantieji...

Reikia įtemptų, vieningų visom tu-
rimom jėgom vedamų pastangų, kad
Lietuva taptų nebijomu paminėti
tarptautinės politikos tikslu gražin-
ti laisvę ten, kur jos nėra. Todėl
mums svetur gyvenantiems būtina
yra pareiga, kurią turime atlikti jau
vien tik savo įgėdomis. Tiesa, nors
tais klausimais daug kalbame ir daž-
nai rašome, bet man rodos, nėra per-
daug, ypač jei tai galima paremti
nors mažiausiu veiksmu.

Kiekvienas laisvame pasauly gy-
venąs lietuvis, kuris užmiršta savo
pareigas, tuo lyg kategoriškai atsi-
sako nuo asmeninio padarumo. Lie-
tuva šiandieną yra skėstančio vai-
ko būtyje. Tą mes visi žinome. Atsi-
sakymas ar nutolimas nuo lietuvių-
bės tokioje padėtyje yra tolygus at-
sisakymui gelbėti skėstantį vaiką.
Smūgis, kuris ištiko Lietuvą prieš
26 metus neturi mus parblokti ir
versti slapstytis nuo visų mūsų mo-
ralinių jėgų aktyvios ir vieningos
mobilizacijos. Nes silpnas nuo smū-
gio griūva, o pajėgus dar labiau su-
kaupia jėgas ir stoja kovon. Taigi
šio nerimo metu, kiekvienas lietuvis
turi pajusti savo didžią pareigą mū-
sų tautos laisvei atgauti.

Dabar gyvenanti lietuvių tautos
karta yra likimo šaukiama išlaikyti
bandymą, kuris ilgiems laikams nu-
spręs lietuvių tautos likimą. Kiek-
vieno lietuviu yra būtina pareiga el-
gtis ir dirbti dėl Lietuvos laisvės
taip, kad ateinančios kartos nesigė-
dintų savo tėvų ir senelių prisiminti.

Jonas Miškinis

Sekmadienį, Liepos 9 d. įvyks Spačio sode, Willow Springs, Ill.

"Laisvosios Lietuvos" G E G U Ž I N Ė

Bus išdalinta Daug Gražių Dovanų, Maloniai kviečiame skaitlingai dalyvauti

Vytautas Šalna baigė mokyklą

Vytautas Šalna geriausiais pažymiais baigė Marmion Military Academy. Šia proga tėvai surengė šaunias užbaigtuves, į kurias iš arčiau ir toliau suvažiavo svečių gera šimtinė. Ypatingai gražioje Šalno rezidencijoje visi jaukiai praleido popietę: vieni besimaudydami čia pat esamam ežere, kiti sportuodami, o senimas besišnekučiuodami atsigalvinant įvairiais gėrimėliais. Bet daugiausiai visus nustebino ir maloniai nuteikė, kada jaunimas, kurio buvo apie 25, išpildė kultūrinę programą. Pianinu paskambino jaunesnysis Jonas Šalniukas, kuris paveldėjęs muzikinius gabumus iš motinos, gražiai savo dalyką atliko. Taip pat skambino pianinu Kristina Abromaitytė, Rima Kazemekaitytė ir Irena. Ypatingai gražiai išpildė "Našlaitėlę". Jos balsas yra jautrus, švelnus ir į dainavimą puikiai įsijaučia. Iš jos, jei tik bus įdėta darbo, gali išaugti stipri solistė.

Visa tai svečiams buvo maloni staigmena. Vyresnieji laukia jaunesniųjų su išskleistomis rankomis, nes jie turi pasirošti užimti senesniųjų vietas. Būtų gera, kad jie ne tik lietuviškai galvotų, bet ir savo tėvų kalbos nepamirštų.

Praleista popietė p. p. Šalno rezidencijoje visiems pasiliks ilgai atmintyje. Saulutei besileidžiant, buvo nuleista trispalvė vėliava ir visi nenoriai skirstėsi į namus.

V. Š.

Istorija kartojasi

Greita Izraelio armijos pergalė prieš daug didesnę arabų kariuomenę yra neužtarnauta karti piliulė Amerikos karo vadams ir strategams. Tą piliulę bando patiekti kai kurie laikraščiai kandžiomis karikatūromis, kur politikieriai svajoja samdyti Vietnamo karui izraelitų kariuomenės ekspertus. ... Tie patys politikieriai, kurie siunčia kovon savo kareivius tarsi surištomis rankomis ir teikia priešui pagalbą. Todėl pravartu prisiminti to karo eigą.

Vis pakartojami siūlymai Š. Vietnamui pradėti besąlygines taikos derybas yra nesuprantami. Neišsenkanti resursų JAV taip užsispyrusiai prašo mažyti, laukinti, bet įnirtingai kariaujančių komunistinių Š. Vietnamą (lyg kokio pasigailėjimo) sustabdyti kovas. Karas Vietname primena Korejos karą, - karą be pergalės, nes tokios nebuvo ir siekiama.

Ko vertos derybos su komunistais vaizdžiai parodė Korejos kare derybos Panmunjone, sąmoningai užtętos net dvejus metus; jos buvo panaudotos komunistų pozicijų sustiprinimui. Pačios kovos, deryboms einant, nebuvo sustabdytos, o tik pristabdytos. Pasirašius taikos sutartį, komunistai Š. Korejoje tos sutarties visai nesilaikė, bet tuoj pradėjo įrengti karinius aerodromus ir visokeriopai stiprinti savo karinį pajėgumą.

Sekmingos derybos su komunistais tegalimos tik juos nugalėjus, nes jie tegerbia tik jėgą. O ar galima laimėti karą Vietname, jei kariai neturi lemiamo balso karo strategijoje ir jei neleidžiama bombarduoti visos karinės pramonės, aerodromų, karo uosto Haipon go ir pan. Ar bereikia didesnės nesąmonės, kuri rubežiuojasi su išdavyste, kuomet amerikiečiai kariai ten žudomi įvairiausiais pasaliniais būdais, ir vis skaičiuojama, kiek komunistų nužudoma palyginant su amerikiečių žuvusių ir sužeistų karių skaičiais. Komunistams negaila savo karių, nes jų ištekliai neišsėmiami, ir jei už vieną nužudytą amerikietį bus nužudyta 10 ar net daugiau komunistų, tuomi pergalė nebus pasiekta. Čia tik visuomenės ramėjimas, hipnotizuojant ją tais palyginamais skai-

čiais. Nebereikalo buv. prez. Eseno veris savo laiku įspėjo, kad į Azijos karus Amerikos pėstininkai neturi būti įvelti: aziatai tekariauja su aziatais. Ne didinti JAV-bių pėstininkų skaičių, bet intensyvinti oro ir jūros laivynų atakas, sunaikinant visą komunistų karo pramonę bei uostamiesį Haipon gą, per kurį be perstojo plaukia "draugingos" Sovietų S-gos moderniški ginklai JAV jauniems kariams žudyti ir žaloti-nekreipiamas dėmesys. Norima patenkinti vadinamą viešąją "pasaulinę opiniją", kuri yra ne kas kitas, kaip komunistams palankios JAV-bių triukšmingos mažumos pasireiškimas jų valdomoje periodinėje spaudoje ar demonstracijose. Sakytum, ta viešoji opinija-tai lyg kokia šešėlinė (užuolinišė) JAV vyriausybė, kuri per Vašingtono civilius intelektualinius patarėjus (politinius vadovus, taigi politikus) vykdo tą planingai užtesiamą karą milžino su nykštuku. Nenorima nugalėti komunistų, o tik sąmoningai tęsiamas tas karas, kurį daugelis vadina "nešvarių" karu (dirty war).

Aukštieji kariai ir net karliniai Spelmanas (lankęsis Vietname) ir Cushingas tvirtina, kad be pergalės nėra įmanoma taika Vietname. O kaip laimėti karą jei kariai rankos surištos ir jiems neleidžiama vykdyti karo, sužlugdant Š. Vietnamo karo pramonę.

Ir ką gi gali duoti taip primygtinai reklamuojamos ir nužemintai prašomos besąlyginės derybos su Š. Vietnamo komunistais? Kokio gi dar didesnio pataikavimo reikia, kaip toks derybų siūlymas Š. Vietnamui? Jei bus sustabdytas Š. Vietnamo bombardavimas, tai tuč tuojau pasipils nesulaikoma srove komunistų pastiprinimai, nes jie nei nemanyti trauktis iš P. Vietnamo ar pasi duoti. Gi derybos bus tęsiamos ir tęsiamos, kol P. Vietnamo infiltravimas ginklais bei Š. Vietnamo kariais pasieks tokį laipsnį, kad JAV kariams tikrai pasidarys "karšta" ir jų nuostoliai keleriopai padidės.

Labai keista, kad toks nevienodas mastas taikomas karuose. Kuomet buvo kariauta su fašistais ir naciais

tai buvo reikalaujama jų besąlyginto pasidavimo.

Ir jei fašistai ar naciai-totalitarinės valstybės, tai kuo geresnės komunistinės valstybės? Anaip! Komunistai savo žiaurumu, nuosavybės panaikinimu bei policiniais administratyvine saule keleriopai viršija fašistus. Tai kodėl gi visai kitas mastas taikomas bombarduojant komunistus, išanksto pranešant, kad nebus bombarduojami svarbiausieji kariniai-strateginiai objektai, vienkartinis prispyrusiai maldaujant derėtis, nestatant jiems išanksto jokių sąlygų. Atrodo, lyg tie komunistai būtų mūsų kokie giminės ar vientaučiai, tik gal bent kiek "paklydę". Todėl ir šiame Vietname kare aiškiai slypi noras įrodyti (kaip ir Korejos kare), kad JAV-bės tai "popierinis tigras", todėl jo nėra reikalo bijoti. Kaip "paklydusiems giminaičiams", Š. Vietnamui, jei jis tik "maloningai" sutiks derėtis, jau iš anksto siūloma ekonominė pagalba. Argi tai nėra aiškus cinizmo įrodymas: siūlyti pagalbą priešui, kuris tau ruošia laidotuves.

Vienintelis kelias komunistus padaryti sukalbamais-tai juos nugalėti ir juos nubausti kaip pasaulinio masto banditus-karų kurstytojus. Ne juos pasaulyje ramybės ir jokios derybos negrąžins taikos žmonijai, kol žiauriausių pasaulio istorijoje žudikų Kremlius klika nebus panaikinta

K. Č.

S V E I K I N I M A S

Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Anglijos Vietininkijos Pirmininką bičiulį Petrą MAŠALAITĮ, šiais metais švenčiantį 60 metų amžiaus sukaktį sveikiname linkėdami, kaip ir iki šiol, budėti Lietuvos laisvės sargyboje.

Jūsų visuomeninė veikla, o ypačingai LA Sąjūdyje užsitarnavo gilių pagarbos ir padėkos pareiškimus, kuriuos priimkite šia proga su linkėjimais ryžto ir ištvermės kelyje į mūsų Tėvynės laisvės dieną. Visus Jūsų darbus telydi mūsų didysis obalsis "TAUTOS GARBĖ - VALSTYBĖS GEROVĖ".

LAS Seniūnų Tarybos suvažiavimas 1967 metais gegužės 27-28 dienomis ir LAS Vyr. Valdyba Čikagoje.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ IR KITUS KRASTUS
LICENCIUOTA LIETUVIŲ FIRMA

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

3212 So. Halsted St. Chicago 8, Ill. CA 5-1864

MARQUETTE GIFT PARCEL SERVICE

2439 West 69 St. WA 3-2737

E. ŽUKAUSKAS

Didelis pasirinkimas medžiagų kostiumams, suknelėms, skarelėms, odos ir kitų prekių! Įsitikinkite!

Brighton Bakery

Jr. A. Mackevičius

A. Raguckas

KEPAME ĮVAIRIŲ RŪŠIŲ LIETUVIŠKĄ DUONĄ, VESTUVĖMS IR ĮVAIRIOMS PROGOMS TORTUS.

2457 West 46 Place, Chicago, Ill. 60632

Telef. VI 7-1250

Laidotuvių Direktorai MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.

TRYS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

MAŠINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

Taupykit ir Skolinkit Pinigus Amerikos Lietuvių Sostinėje - Marquette Parke

VALANDOS:
Pirmad. nuo 12 iki 8 popiet
Antrd. nuo 9 iki 4 popiet
Trečiad. uždaryta visą dieną
Ketvirtad. nuo 9 iki 8 popiet
Penktad. nuo 9 iki 8 popiet
Šeštad. nuo 9 iki 12:30 p. p.

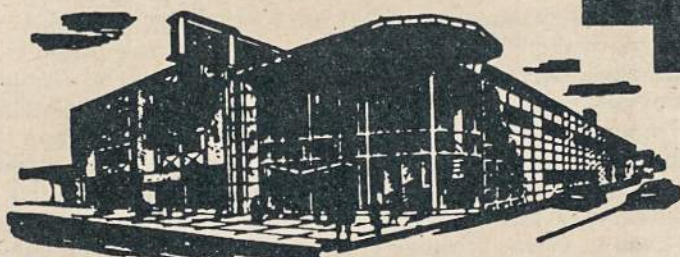
Mokame aukštą

4 3/4%

Chicago Savings bendrovės nauja padidinta įstaiga su dviem kėmais automobiliams užima 290 pėdų plotą. Tai viena įdomiausių mūsų klientų patogumui puikiai įrengta įstaiga Chicagoje. Aukšti dividendai, apdraustas saugumas, skubus ir malonus pataravimas.

Taupykite ir skolinkite pinigus Amerikos Lietuvių Sostinėje - Marquette Parke apylinkės centre

Current Dividend up to 4 1/4%

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

6245 South Western Avenue.

Chicago 36, Illinois

GRovehill 6-7575

SPAUDOJE IR GYVENIME

AMERIKA, LIETUVA IR KOMUNIZMAS

Waterbury Republican dienraštis atspausdino mūsų bendradarbio Vilniaus Bražėno paskaitos santrauką "Komunizmo Mitas ir tikrovė". V. Bražėnas ją skaitė naujos Amerikiečių Forum organizacijos nariams ir kviesiems svečiams.

Atkreipta dėmesys, kad: 1) komunistas negali ir nėra pasikeitęs, 2) tarp Amerikos milijonieriaus ir darbininko yra mažesnis skirtumas už sovietijos darbo ir privilegijuotų klasių, 3) tuščios galvos, o ne pilnai augina komunizmą, 4) carinėje Rusijoje buvo daug daugiau laisvės ir duonos negu komunistinėje.

Paskaita ir jos aprašymas sukėlė gyvą susidomėjimą. Prieš tai lai kraštis propagavo naują organizaciją ir paskaitininką V. Bražėną, aprašydamas jo veiklą ir gyvenimo kelią susiduriant su komunizmu. Iškelta Lietuvos klausimas ir Stalino-Hitlerio sutartis.

NUĖMĖ ANTPEČIUS

Prieš porą savaičių "Tėviškės Žiburiuose" straipsnio autorius Dr. Mačiulis piktinasi turimais ir kaid kada viešai paminimais karininkų laipsniais, bet ten pat pats save tituluoja daktaru, tik nepasako koks jis daktaras yra.

Dr. Mačiulis, matyt, nori visų karininkų laipsnius tuoj panaikinti, tik jis nežino, kad karininkai ir norėdami jų atsikratyti negali. Juos tik teismas gali atimti. S. K.

TEISYBĖ NESENSTA

Juozas Audėnas savo knygoje "Pasakutinis posėdis" rašydamas apie pulk. A. Birontą tarp kitko 64 psl. rašo: "pasirodo Birontas buvo teisingas visą laiką".

Pulk. Birontas dėl teigimų jo parašytoj knygelėje "Vardan teisybės" ir eilės straipsnių "LL" ir "Naujiene" 1952-3 m. nekurių buvo spaudoje puolamas ir niekinamas.

Dabar po 15 metų ir "Aidų" 5 nr. A. Bendorius net ir apie gen. S. Žukauską rašo panašiai kaip kad teigė ir rašė pulk. Birontas.

S. K.

SPORTAS IR KOLABORANTAI BAIŠIOJO BIRŽELIO FONE

Draugo 134 nr. Sporto Apžvalgoje P. Ptr. straipsniui "Sportiniai keliai ir klystkeliai" aprašo Clevelande įvykusią ŠALFASS informacinę konferenciją, kurioje taip pat dalyvavo 4 krepšinio išvykų ir okupuotą Lietuvą organizatoriai.

Visi konferencijos dalyviai pasisakė prieš išvyką, patiekdami svarius argumentus ir tvirtinimus, kurie straipsnyje labai įtikinamai aptartimi.

"Visi šie tvirtinimai, kurie apibūdinami labai suglausta forma, liko be atgarsio. Sumanytojai užsispyrusiai laikėsi savo įsitikinimų ir nei per plauką nepalinko į jokių kompromisus. Vadinas, šių metų rugpjūčio mėnesį bus bandoma nukelti ti į okupuotą Lietuvą ir ten sužesti keletą krepšinio rungtynių.

Žodžiu, sumanytojai savo užsimo įmą laikydami tobulu, būtinu ir nepakeičiamu, leisis kelionėn, o po kelionės, šioje ar anoje pusėje, tekyla nors ir tvanas".

Organizatoriai buvo atstovaujami Remeikio ir Dirvonio. Germantas ir Kaunas laikėsi neutraliai. Mieželis nedalyvavo.

Atrodo, kad tie du organizatoriai eina pagal Lenino-Stalino partijos liniją ir šūkį: "Geras partietis atgal kelio nežino". Juo toliau tuo keičia jie nueis, tuo sunkesnis bus sugrįžimas atgal. Amerikos kai kurių viešų ar slaptų sluoksnių dalyvavimas tiltų statyboje mūsų kius neturėtų paversti kvailais ar kolaborantais.

ČIČINSKO AINIAI

Kiekvienas laukia savaitgalio ar švenčių. Daugelis "Naujienu" skaitytojų laukia ir savaitės vidurio, kad paskaitytų Aldonos Anytos Trečiosios pastabas. Birželio 7 d. straipsnyje "Tarp Margio ir Čičinsko" ji rašo apie niekinius penkių jaunųjų kėslus - nuvežti krepšinio komandą į okup. Lietuvą.

Ieškodama, kaip tokius laisvės kovos dezerterus aptarti, sako:

"Juk tarp Pilėnų kunigaikščio Margio ir Čičinsko galima būtų parašyti įvairiausių patriotizmo laipsnių. Tarp kristalino patrioto ir išgamos gelėtume rasti įvairiausių epitetų, tinkamiausių būvardžių. Čia galėtų būti: žioplis, pasimetėlis, ne drausmingas, apkiutėlis, didžiagalvis, svajotojas, neišmanėlis, išplautagalvis ir daug daug kitų. Jei išdėstys, išgamos iš parsišavėliais vadinsime savo nesubrendusius krepšininčius, taip kaip tada šauksi me Sniečkų?..."

TROJOS ARKLYS TVIRTO VĖN

"Į Laisvę" 39 nr. Jurgis Gliuda straipsnyje "Dviejų kartų susidūrimas ties patriotinių mitų palikimu" padaro ir tokią išvadą:

"Trojos arklys, kurį mes jau regime prie mūsų tvirtovės vartų, nuda-

žytas margai. Vienas jo šonas nudažytas politikos dažais, antras žvilga kultūros spalva. Jeigu vienas geis išvilkti arkli dėl jo patrauklių politinių dažų, kitam gal labiau patiks kultūrinių dažų vaivorykštės.

Trojos arklys toks konkretus, kad nelaikas žaisti nė įmantria Machiavelli politika, nei išdidžiajai vaidinti Konradas Wallenrodus. Arklio viduje glūdi paslaptis: priešų įgula. Todėl ar didžios ar mažos tremtinės tvirtovės žūtis iš esmės tas pats reiškinys: sunaikinimas.

Politiniai dažai vilioja naujagimius politikus. Ten randama daug konkrečių, logikos, dvikovos provokacijos. Kultūriniai dažai vilioja akis visų, kurie dar yra sąmyšyje dėl negėstančios nostalgijos. Kultūrinių ir mums išdavikiškų erezijų saulė apšviečia tą alegorinę sceną.

Ar nėra tas alegorinis arklys kompromisas principui, esminiam teigimui, esminiam nusistatymui?"

Trojos mitas nepasikartos. Pilėnų perspėjantais Laokoontais yra veik kiekvienas laikraštis bei visuo menės vadovas. Komunistiniai laisvės smaigaliai ir kovos dezertirai nebus toleruojami.

TURI IŠKLAUSYTI

Rezoliucijoms Remti Komitetas mums rašo:

"Neseniai kalbėjo sen. Thomas R. Kuchel (R. Calif.) JRRK vadovybės nariams. Sen. Kuchel patarimas lietuviams ir kitiems pabaltiečiams buvo šis: Rašykite laiškus, siųskite telegramas prez. Johnson. Jis turi Jus išklausti ir įgyventi Kongreso priimtą House Concurrent Resolution 416".

DU LAIŠKAI

Yra tikra, kad sprendžiant Artimųjų Rytų karo ir taikos problemas kils teritoriniai disputai. Juose gali būti paliesta Lietuvos ir Pabaltijo valstybių klausimas. Rezoliucijoms Remti Komitetas, P. O. Box 77048, Los Angeles, Calif. 90007 prašo rašyti JAV Prezidentui laiškus. Vien kart reikėtų auka ir laišku paremti RRR darbus.

KAIP RAŠYTI

RRK prašydamas rašyti laiškus prezidentui, pataria:

"Ilgo laiško rašyti nereikia. Trumpai ir aiškiai priminkime jam, kad jis turėtų imtis iniciatyvos įgyvendinti JAV-bių Kongreso priimtą rezoliuciją Pabaltijo kraštų laisvini mok reikalui. Laiškuo turinys Prezidentui galėtų būti maždaug toks:

The Honorable Lyndon B. Johnson, President of the United States, The White House

My dear President:

House Concurrent Resolution 416, that calls for freedom for the Baltic States, was adopted by the House of Representatives by a record vote of 298 yeas to no nays on June 21, 1965, and unanimously passed by the United States Senate on October 22, 1966.

I kindly ask you, Sir, to carry out the expression of the United States Congress contained in the aforesaid resolution by bringing up the Baltic States' question in the United Nations and urging the Soviets to withdraw from Lithuania, Latvia, and Estonia.

I hope to hear from you, Sir, soon regarding this very important matter. Thank you.

Sincerely,
(Parašas)
Vardas ir Pavardė
Pilnas adresas

PRISIUVO BARZDAS

New Yorko Lietuvių Teatras bandžio 29 d. Santaros-Šviesos globoje pastatė du vaidinimus: K. Ostausko "Pytpę" ir A. Lansbergio "Barzdą". Viskas būtų labai gerai, bet globėjai atsilankiusiems prisiuvo barzdas. Atrodo, kad jie tam ir rengėsi, nes kam gi jie būtų išsiuntinę tiek daug garbės bilietų. Ant tos meškerės veik visi kvietieji ir pakibo. Čia matėsi ir LLK ir LB šūlai, dvasiškiai, laikraščių atstovai ir šiaip nemaža veikėjų ir teatro mėgėjų. Kada jau visi buvo susėdę ir šviesos prigesytos, į vaidinimo salę V. Tysliavienė įvedino draugą L. Vladimirovą, tą nuolatį S. -Š. svečią. Vienas kitas, atpažinęs tą sovietinį "ambasadorių", pradėjo šnipšdėti savo kaimynui ir taip salę je žmonės sučiūžo: Vladimirovas, V...., V.... Ko jis čia, kas jį kvietė, ko jam čia reikia?... Nežiūrint, kad Vladimirovo atsiradimas daug ką jaudino ir erzino, bet iš salės niekas neišėjo...

Vaidinimui pasibaigus, Šimoliūnas tą garbės svečią pagarbiai išlydėjo, kai tuo tarpu lietuviškųjų garbės svečių, net ir labai garbingų, niekas neišlydėjo. Lietuvos okupanto pastumdėliui buvo išreikšta didesnė pagarba negu saviesiems, kurie ko voja už Lietuvos laisvę ir jos teises. Įvykis gana charakteringas, parodantis mūsų kai kurių jaunesnės kartos žmonių tautinį nesubrendimą.

Kas dėl tų nemalonių ir pasikartojančių įvykių kaltas? Atrodo, kad

mūsų organizacijų viršūnėse sėdin tieji nebeusivokia, kur ir kada jiems dera eiti ir kur nedera.

REIKIA PAPILDYTI BALFO KASĄ

Balto centro reikalų vedėjas kun. L. Jankus praneša, kad rūbų bei knygu sandėliuose dar turi, bet lėšos, ypač vasaros mėnesiais, labai senka. Gegužės mėn. Balso centras gavo \$7,200, o išleido \$9,376.

Vasaros mėnesiais nė vienas Balso skyrius aukų vajuos nevykdo. Gal tik Čikagos Markuette Parko sk. prie bažnyčios liepos mėn. renka aukas. Atrodo, kad visi Balso skyriai vasarą ruoš gegužines-pilnikū kur nuo didesnės apygardos, galės gauti pelno ir jį persiųsti Balfui.

Paskiri aukotojai savo aukas prašomi įteikti Balso padaliniams arba pasiųsti Centrai: 105 Grand str, Brooklyn, N. Y., 11211.

TELKIAI OKEANKRANTĖS RAŠYTOJAI

Santa Monikos kurorte, Kalifornijoje, yra išsikūrusių jau keletas šimtų pasiturinčių lietuvių šeimų, kurių dauguma priklauso Lietuvių Klubui turinčiam ir moterų vienetą, kaip ir atvejais, kaip atskirai veikiančių padalinių.

Tarpe tų kelių šimtų yra ir rašytojų, kurie, minėdami dviejų novelių laureato Andriaus Mirono gimtadienį, jo puošnioje rezidencijoje, pasisakė už steigimą Santa Monikos Lietuvių Autorių Klubo ATVANGA.

Vaišės dalyvavo per 30 asmenų. Jų tarpe buvo svečiai ir literatūros atstovai iš Los Angeles. Meninė dalis savo kūrybos pavyzdžių paskaitė novelistai, poetai ir romanistai: Juozas Švaistas, Juozas Tininis, Elena Tumienė, Alė Rūta, Andrius Mironas, Pranas Lembergas ir Alfonsas Giedraitis.

Visi pasisakymai, liečiant klubo steigimą ir meninės programos eigą buvo įrekorduota magnetofoninė juostelė, kuri vėliau bus perduota Lietuvių Archyviui.

Atvanga pirmuoju savo darbuotės uždaviniu pasiėmė praveisti geriausio feljetono konkursą, kokio dar niekas ligi šiol nebuvo skelbęs. Premijų išlaidoms padengti jau yra numatomi ir mecenatai iš vietos žymesniųjų profesionalų bei verslininkų tarpo.

Giružis

PRAŠOME PRISIDĖTI PRIE "LL" PLATINIMO V A J A U S!

TRIJŲ ŠŪVIŲ PASLAPTIS DALLAS MIESTE

K. S. Mituva

Taša iš pračio Nr.

Tik laikas gali atskleisti Kennedžio nužudymo paslaptį. Ir mes nebuvo vienos nuomonės, kad prezidentas buvo nužudytas vieno asmens. Bet turimi įrodymai, surinkta medžiaga, visi mums patiekia ir mūsų pačių patikrinti daviniai tuomet rodė, kad pasikesinimą įvykdė Lee Harvey Oswaldas vienas ir be jokių pašalinių suokalbų. Mes taip ir pranešime sakėme. Linkiu sėkmės, kad prokuroras Garrisonas daugiau padarytų ir atskleistų pasatliui ir mūsų kraštui sensacingą mįslę. Kas tik dirba, tyrinėja, tas laikui bėgant ką nors suranda. Gal ir Garrisonui pavyks...". Mc Cloy pripažino, kad Warren komisija, New Orleano dirbo, klausinėjo liudinikus, rinko žinias apie Oswaldą, tarde Perrie ir tyrinėjo Clem Bertrand legendarinį asmenį, piratą su bizūnu, bet nieko įtariančio nerado. Jis nepamenas ar buvo klausinėjamas prokuroro pagrindinis liudinikas Perry Russo.

Kongresmanas G. Fordas (R. - Mich.) apie Garrisono tyrinėjimus arba apie New Orleano "konspiraciją" pasakė, kad "prokuroras turėtų turėjimas įrodymus perduoti FBI ar Teisingumo Ministerijai. Jis netikės, kad Garrisonas turis rimtų įrodymų

kad prez. Kennedys buvo "konspiracijos" auka. Bet jeigu tai bus įrodyta, tenka sveikinti prokurorą ir jo štabo tyrinėtojus. Komisija, kurios nariu ir aš pats buvau, padarė viską neaplenkė nei N. Orleano, bet nieko nerado, kas būtų inkriminavęs suokalbį. Reikia labai gerai įsiskaityti Warren komisijos pranešimą (26 storos knygos), kad galima būtų suprasti dėl ko buvo kaltinamas Oswaldas, kaip prez. Kennedžio žudikas, nes visi policijos, FBI ir komisijos surinkti daviniai tą rodė tuo metu. Komisija, pasirėmusi to meto daviniais ir dokumentais pranešime patvirtino, kad prez. Kennedys nebuvo nužudytas suokalbiniu, kairiųjų ar dešiniųjų, bet asmeniškai vieno žmogaus - Lee Harvey Oswald. Jei Garrisonas įrodys, kad Kennedys yra suokalblio auka - paslaptis bus atidengta. Netikiu, bet linkiu sėkmės...". Kalbėjo kongresmanas G. Fordas, buvęs Warren komisijos narys - respublikonas.

Sen. Russell B. Long (D., La.) buvęs Warren komisijos narys, žiną sutiko su džiaugsmu. Be to, jis prokuroro Jim Garrisono buvo informuojamas apie vedamus tyrinėjimus, kad Orleano buvo suokalbinių, kurie nutarė nužudyti prez. Ken-

nedį. Jis pareiškė: "Aš tikėjau, kad kaip nors, kada nors nužudymo paslaptis bus atskleista. Kiek žinau, prokuroras turis įdomios medžiagos, kuri sukelia sensaciją, kad ne vienas Oswaldas nužudė Kennedį, bet jis buvo tik suokalbinių įrankiu. Tvirtinu, kad tuo metu, kai komisija tyrinėjo, klausinėjo liudinikus New Orleano, nebuvo įrodymų, kad ten yra suokalbinių-konspiratorių lizdas. Komisija dirborūpestingai, gal kiek nerūpestingai kreipė dėmesį į "mažesnę reikšmės" davinį. Tuo metu komisija negavo nei iš policijos, nei iš FBI ir pati vietoje nesurado inkriminuojančios medžiagos, kad buvo konspiracija. Buvo rimtai ištirtas ir Oswaldas gyvenimo Orleano, jo veikla, darbas, bet jokių davinų, kurie vestų į suokalbį nebuvo gauta. Aš asmeniškai buvau nuomonės, kad prez. Kennedys yra suokalblio, bet ne vieno asmens auka. Tikėjau, kad tik laikas gali atskleisti nužudymo paslaptį. Tikėjau, kad atsisiras pasišventusių žmonių, kurie nužudymo aplinkybes tyrinė ir po komisijos pranešimo ir, kad vieną kartą paslaptis bus surasta. Komisija paskelbė Kennedžio žudiku Oswaldą, kad jai visi daviniai tą rodė, visi surinkti dokumentai policijos ir FBI apie tai kalbėjo. Aš tegaliu linkėti patiriams tyrinėjimams nuširdžiausios sėkmės..."

Buvęs CIA direktorius A. Dulles, rimčiausiai ejęs komisijos nario pareigas, pareiškė: "Kol Garrisono tyrinėjimai tik pradėti, tenka susilaikyti nuo smulkesnio jų komentavimo. Jeigu sen. Long sako, kad prokuroras Garrisonas "turis įdomių davinų", tenka patikėti, kad jie gali vesti į paslapties atskleidimą ir prez. Kennedžio nužudymą "vieno asmens, as-

meniškai" išryškiniimą kitoje šviesoje. Ir komisija buvo nuomonės, kad nužudymas gali būti konspiracija - užsienio ar vidaus. Bet tuo metu nebuvo jokių davinų, jokios medžiagos Komisija dirbo rimtai, rūpestingai, kaip Dallas mieste, taip New Orleano ir kitur, kur tik reikėjo. Oswaldas asmuo, jo gyvenimas ar gyventos vietovės buvo ištirtos policijos, pačios komisijos. Komisija paskelbė savo pranešimą ir jame pasisakė, kad tik surinkti daviniai, dokumentai ir kita medžiaga rodė, kad prez. Kennedžio žudikas yra Oswaldas, atlikęs darbą vienas, be konspiracijos ar pasamdytas užsienio bei vidaus politinių sąjūdžių. Todėl reikia palaukti, ką duos Orleano tyrinėjimai..."

Teisingumo ministeris (Att. general) R. Clark apie Garrisono tyrinėjimus, spaudos žmonių paklaustas at sakė, jog jam žinoma, kad Orleano prokuroras veda prez. Kennedžio nužudymo tyrinėjimus, bet jis smulkesnių neturi. Komisijos pirmininko E. Warren komentarų neteko spaudoje matyti. Jo nuomonės apie tyrinėjimus nepareiškė nei vienas komisijos narys, davęs komentarus. Komisija kritikavę kritikai, kaip prof. Ro peris, Steinas, Lane ir kiti yra patenkinti, kad New Orleano prokuroras pasišventė vesti tyrinėjimus. Visų rimtesnių kritikų buvo reikalaujama kad būtų dar kartą sudaryta komisija ir ji praveštų prez. Kennedžio nužudymo tyrinėjimus. Kritikų išvesta iš lygsvaros Amerikos visuomenės tyrinėjimais yra patenkinta ir rūpestingai seka, gauda žinias, komentuoja. Vidurinis amerikiečių luomas, darbininkija mažai įdomėjusi politika. Jiems svarbiau sportas. Bet apie Garrisono tyrinėjimus jau ir darbo vietėse išgirsti darbininkus komentuojančius, diskutuojančius. Yra susidariu-

si nuomonė, kad Kennedį nužudė ne vienas Oswaldas, bet didesnė ar mažesnė grupė žmonių. Jis buvęs tik suokalblio įrankiu, atliko nužudymo darbą, pats jį kategoriškai užsigynė ir, kad vėliau neįsuduotų tikrųjų kaltininkų, Jack Ruby buvo viešai nušautas.

Warreno komisijos pranešimą, kurį pasirašė Amerikos garsūs, žinomi ir autoritetingi asmenys, visuomenė laiko nepatikimu, atliktu nerūpestingai.

Warreno komisijai nepriklauso kubiečių, bet Garrisono tyrinėjimo kritikai pilnu garsu kalba, kad suokalbį, arba su Oswaldu draugystę palaikė kubiečiai ar lotynų kraštų piliečiai. Kadangi Castro yra komunistas, per Kubą eina ar joje išmoka ta komunistinių kraštų agentai vykdyti ne tik neramumus, bet ir pasikesinimus, kai kas yra linkęs prileisti, kad Castro ar jo agentai galėjo prikišti savo nagus prie Kennedžio nužudymo. Prokuroras Garrisonas tyrinėja ir lotynų ar Kubos asmenis jų veiklą New Orleano. Tame mieste gyvena gana gražūs skaičius Kubos pabėgėlių, kurie turi savo organizacijas. Kiekvienas darbas susilaukė ne tik įvertinimo, pagirimo, bet ir kritikos. Iš spaudos matome, kad tam tikri žurnalistai yra labai nepatenkinti Garrisono tyrinėjimais New Orleano, ypatingai areštavimu turtuolio Shaw. Nieko nekalba apie teisėjus, kurie rado, kad užtenka medžiagos pradėti teismą ir prisiekiusiuosius, kurie išklauė liudininkų parodymus, prokuroro surinktus davinis ir kaltinamąją medžiagą, vie ningai nutarė, kad Shaw būtų traukiamas atsakomybėn už konspiracijos veiksmus nužudyti prez. Kennedį.

Bus daugiau

Donelaičio mokyklos šventė

Kr. Donelaičio lit. mokyklos VI-oji dainų, tautinių šokių ir sporto šventė jau praėjo.

Birželio mėn. 4 d., nepaprastai gražiam orui esant, Marijonų sodai susilaukė daugiau publikos negu buvo tikėtasi. Visi tos mokyklos mokiniai pasipuošę gražiais tautiniais rūbais, mat, jie visi ir tos šventės programos dalyviai. Kaip oras, taip ir visų nuotaika tikrai puiki.

Šventę trumpu žodžiu atidaro mokyklos tėvų komiteto pirm. St. Liepas ir jos tolesnį vadovavimą perduoda mokyklos vedėjui J. Širkai. Šis, pasveikinęs visus į šventę atsi-lankiusius, kviečia didžiulį mokyklos chorą sugiedoti Amerikos ir Lietuvos himnus.

Po to, buvo pašventinta šiame įgyta Donelaičio lit. mokyklos vėliava, kurios fundatoriai yra Irena ir dr. L. Kriaučiūnai. Vėliavos krikšto tėvais buvo Irena Kriaučiūnienė ir dr. K. Bobelis. Šventinio apeigos atliko marijonų provinciolas kun. dr. V. Rimšelis ir evangelikų senjoras kun. A. Trakis. Kun. Trakis paskaitė gražią patriotinę maldą ir prie vėliavos prisegė ilgą tautinių raštų juostą, tardamas:

"Gerbk savo tėvą ir motiną, kad tau gyvenime gerai sektųsi ir, kad ilgai gyventumei!"

Vėliava papuošta stilizuota vytimi, tekančia saule, atversta knyga ir ažuolo lapais. Tai simboliai, kurie kiekvienam aiškiai sako, kad tik per mokslą kelias į laisvę, šviesą ir tvirtą ir užtikrintą rytojų.

Pašventinus vėliavą, muz. J. Zda-niui diriguojant, jaunatviškai nus-kambėjo mokyklos himnas "Mes su mokslu į rytojų". Himno kompozitorius-pats dirigentas, o žodžiai mok. B. Vindašienės.

Donelaičio mokyklos šventės dalyviai trumpu žodžiu sveikino LB Chicago Apygardos pirmininkas S. In-gaunis.

Dainų programa buvo praversta mokytojų-dirigentų V. Gutausko ir K. Skaistgirio. Tautiniams šokiams ir pratimams vadovavo mok. L. Čepaitytė ir B. Balčiauskaitė. Šokiams ir pratimams akordeonais grojo mok. V. Gutauskas, K. Skaistgiris ir P. Aleksa. Lauko žaidimus pravedė: J. Paronis, J. Ivanauskas, V. Krapauškas ir T. Martis.

Šventė buvo praversta tikrai gražiai ir išpūdingai. Mokyklos auklėtojų idėtas darbas ir šį kartą atnešė gražių vaisių. Visur buvo jaučiama drausmė, tvarka, punktualumas ir tinkamas pasiruošimas.

Ta pačia proga tenka pažymėti, kad, prieš prasidedant šventei, moki-nių buvo gan uoliai platinama Done-laičio aukštesniosios mokyklos pir-masis metraštis, pavadintas "Žen-giame kartu".

Metraščio mecenatas dr. K. Bobe-lis. Spausdintas-M. Morkūno spaus-tuvėje.

Savo išvaizda metraštis "Žengia-me kartu" gan patrauklus. Jis gau-siai iliustruotas fotografijomis, mo-kinių piešiniais ir vinietėmis. Ta-čiau tik perversus, tuoj krenta į akis kad jis neturi, kaip yra įprasta, nei redaktoriaus ar redaktinės komisi-jos, nei mokyklos vadovybės parašy-to įvado, ar, taip vadinamo "redakci-jos žodžio". Taigi, taip ir lieka ne-aišku kas jį redagavo, kaip ir kodėl jis atsirado, koks jo tikslas, ar tai tik vienkartinis leidinys ir t.t.

Visas metraštis užpildytas aukš-tesniosios mokyklos mokinių straips-niais. Literatūriniai atžvilgiai, aiš-ku, jis yra įvairaus pajėgumo ir tuo netenka stebėtis, nes tai yra mūsų prieauglio pirmieji žingsniai. Yra ir eilėraščių. Daugiausia straipsne-lių yra V-sios klasės. Po to skaičiu-mi seka VIII-toji ir VI-oji klasės. Yra to paties autoriaus ir net po ke-lis straipsnelius ir, žinoma, čia nie-ko blogo. Tik daugelio nustebimui,

VII-osios klasės - nei vieno straips-nelio. Lyg tos klasės šioje mokyklo-je ir nebūtų. Čia, aišku, tuoj kiekvie-nam kyla klausimas, kas čia atsiti-ko? Kodėl tokia išimtis? Nežinantys tikrai gali pagalvoti, kad Donelaičio mokykloje gal VII-osios klasės išvi-so nėra. Metraštyje visiškai nieko nepasakyta kodėl septintoji klasė į jį nepateko, ar ji sąmoningai buvo praleista. Argi jau toje klasėje neat-sirado nei vieno mokinio sugebančio parašyti tinkamą straipsnelį šiam leidiniui? Turimomis žiniomis, VII-oje klasėje yra net keli gan pažengę lietuvių kalboje mokiniai, kurie nei savo klasei, nei pačiam leidiniui gė-dos tikrai nebūtų padarę. Dabar gi šiuo leidiniu septintosios klasės au-klėtiniais padaryta neatitaisoma moralinė skriauda. Praleidus vieną klasę ir pats metraštis išėjo su ne-mažu trūkumu, nes jis nereprezen-tuoja visos aukštesniosios mokyk-los. Kas čia kaltas ir kodėl taip atsi-tiko, taip ir neaišku. Žinoma, atsako-mybė už tai krenta redakcijai ir mo-kyklos vadovybei. Manau, kad visiems kuriems šis leidinys pateko į ran-kas, būtų įdomu išgirsti kodėl taip įvyko.

Iki šiol lyg jau buvo įprasta lauk-ti ir tikėtis iš Donelaičio mokyklos vadovybės, kad ką jie daro ar ruošia (minėjimus, šventes) visada da-ro rimtai apgalvojus ir gerai pasi-ruošus. Su šiuo pirmuoju metraščiu, deja, išėjo kitaip. O jis vis tik paliks lietuviškoje visuomenėje ilgiau bylo-ti apie Donelaičio mokyklą negu bet kokie ten suruošti minėjimai ar dai-nių šventės išpūdžiai, kad ir geriau-siai paruoštos ir praverstos.

Žinoma, gerai kad šis tas padary-ta ir šioje srityje išleidžiant mokyk-los metraštį, bet taip pat labai svar-bu ir kaip padaryta. Neatitaisomo-mis klaidomis ar objektyvumo stoka blogai reprezentuojamės ir kenkia-me tik patys sau.

J. J.

UŽDANGAI NUSILEIDUS

Gražinos operos aidai dar tebe-skamba daugelio ausyse ir liekame dėkingi 156 scenos veikėjams, kurie po 10-ties kantraus laikimo metų savo nepalaužiamu pasišventimu, kietu pasiryžimu ir pusės metų sun-kaus, už pinigų nenuperkamo triū-so, sugebėjo atvesti į didžiulius Civic operos rūmus prieš 34 m. Lie-tuvos valstybės teatro scenoje gimę sią Gražiną.

Čia netenka man kalbėti kaippo ei-liniam klausytojui apie muzikos ir dainos kvalifikaciją. Tegu apie tai kalba žinovai, bet norėčiau tik pasa-kyti, kaip Gražina buvo sutikta, pra-dedant ją statyti ir koks išpūdis ga-vosi scenoje pasirodžius Gražinai.

Galiausiai atėjo ir lauktoji diena. Jau anksti iš ryto atsikėlęs pradė-jau ruoštis. Susidėsčiau iš anksto numatytus operai išėjinius drabu-žius. Kietai krakmolyti balti marš-kiniai. Į rankogalius įvėriau gintari-nes sagas. Klausimas, kokį gi kakla-ryšį užsirišti? Imu vieną-netinka, imu kitą-netinka. Rodos vis, kad ne-taip ir gana. Tik staiga išpylė mane raudis. Ar netikra gėda? Operos sta-tytojai sugebėjo 156 žmonėms iki

pačių smulkmenų drabužius pritaikyti, o aš negaliu sau vieno kaklary-šio prisirinkti. Tik capt už tautiniai-motyvais sesulės rankomis Lietuvo-je išaušta. Jam prisegti, -gintaru iš-puošta sagė su retežėliu. Besipuo-šiant, žmona iš šalies žiūrėdama su ironiška šypsena man sako:

- Eik tu, senas Grabalas. Kas čia į tave ir žiūrės, ar tu vieniap, ar ki-taip būsi apsirengęs.

- Žiūrės, nežiūrės! Bet Gražinai turiu pasirodyti kaip tikras Lietu-vos jaunikaitis.

Abu juokiamės, kad vienas ir ant-ras neatsilieka me tos dienos iški-lai puošmenų skirstyme...

Laikrodžio rodyklėms žymint pas-kutines minutes pirmos valandos, sučiurškė telefonas. Pakeliu ragelį ir šventiškai nusiteikęs pasakau:

- Klausau.

- Mes tuoj atvažiuojam. Būkite pa-siruošę.

- Taip! Laukiu! - Padedu ragelį

Sulipam į naujutėlį limuziną ir iš-kilmingoje nuotaikoje važiuojam Gražiną sutikti. Prie rūmų minios žmonių. Visų veiduose spindi šven-tiškos nuotaikos, šypsenos. Vieni ki-

tus sveikina, užia lyg bitės avilyje. Galiausiai atidaro duris. Einam. Vie-ni dešinėn, antri kairėn, tretį tiesiai, o dar kiti laiptais kyla į balkonų. Sėdam. Orkestrantai bando instru-mentus. Didžiosios salės kėdėse lyg ir bičių koryje: kiekviena buvo užin-ta, o šoninėse daug tuščių. Čia kalbu apie sekmadienio spektaklį. Scenos uždangai kilstant, gaudė orkestro akordai scenoje atsivėrus pilies puc-tos vaizdams. Padvelkė Lietuvos valstybės teatro dvasia, kuri tą pa-čią akimirą tūkstančius žiūrovų nu-kėlė į prieš 34 metus Lietuvoje vals-tybės teatro scenoje gimusią Graži-ną. Anų dienų entuzijastišku džiaugs-mu ji buvo ir čia pasitikta.

Pirmame veiksmo parodyta, kad lietuvių sugeba puotauti. Nebuvo ga-lima atsigerėti vaizdų grožiu ir iš-puotaujančių krūtinų tryškančios dainos akordais, kurių neįmanoma kaip gvy lietuvių kompoziciją už-betkokius turtus įsigyti. Juk tai tik dėka mūsų taurių lietuvių tautos sunų ir dukrų pasišventimo, daugiau kaip pusės metų nenuilstamo jų sce-nos darbo triūsas, atvedė mums į sceną gražiąją Gražiną.

Nekalbant apie pavienius scenos darbuotojus, visą Gražinos operos pastatymo kolektyvą sudarė dauguo-moje ne profesionalai, o tik entuzias-tai-scenos ir dainos mėgėjai: įvai-riausių įmonių bei kitokio darbo žmonės. Jų pasišventimas ir toks scenos darbas yra mums daug malo nesnis ir mielas, negu svetimųjų pro-fesionalų statomi veikalai. Jis yra savas... Lietuvio kompozicija, lietu-vio parašytas libretas ir lietuvių tre-mtyje sugebėjo pakartoti tą pro-fesionalų statytą veiklą.

Gražus pastatymas. Daug vargo ir triūso įdėta, kol tremtyje į sceną ba-vo įvesta Gražina. Kiek čia dirbta ir si-clotasi. Visi stengėsi, iš kailio nė-rėsi režisoriai, men žinovai ir vai-dybos dalyviai.

Išlaidų sąmata gąsdinanti. Bet pa-siryžimas viską nugalė. Už šį pasta-tyną tarti vien ačiū būtų per mažą.

Alfonas Neverdauskas

SKAITYK IR PLATINK
"LAISVĄ LIETUVĄ"

Kr. Donelaičio Aukšt. Lituanistikos Mokyklos I-ji Abiturientų laida. Iš kairės į dešinę: Virginija Petkūnaitė, Edvardas Pocius, Jūratė Kupcikevičiūtė, Jonas Umbrasas, Janina Kolytė, Gintaras Valiukėnas, Rima Briedytė, Gintautas Šukelis, Ramūnė Stravinskytė, Jonas Miknaitis ir Milda Gutauskaitė

Nuotr. V. Noreikos

Krikštynos ir vainikavimas

Los Angeles lietuvių R. K. parapi-jos salėje gegužės 28 d. gausiai da-lyvaujant knygos mylėtojams ir kviestiesiems rašytojams bei žurna-listams, įvyko dvigubos iškilmės: Kristijono Donelaičio "Metų" anglų kalboje pristatymas ir vertėjo poe-to Nado Rastenio vainikavimas auk-so laurų vainiku.

Poetas Nadas Rastenis tarptauti-nėje plotmėje pagarsėjo tuo, kad II-jo pas. karo padarinių paveiktas, sukūrė anglų kalba ilgą poemą "Karo Prakeikimas", už ką Tarptau-tinė poetų laureatų Sąjunga jį pakė-lė savo garbės nariu, suteikiant jam laurų vainiką ir medali. Minėtų iš-kilmių metu, tas aukso laurų vaini-kas Lietuvos gener. Konsulo Dr. Bielskio rankomis buvo ant laurea-to galvos iškilmingai uždėtas ir mi-nimas medalis įteiktas.

Iškilmes savo žodžiu atidarė "Lie-tuvių Dienų" leidyklos savininkas - "Metų" (The Seasons) leidėjas Anta-nas Skirius, pakviesdamas poetą Bernardą Brazdžionį vadovauti šių iškilmių programai, kurią jis prave-dė gana gyvai ir įdomiai. Pasirodė, kad Bernardas ne vien geras eilia-vimo meistras, bet išskirtinai pasi-žymintis ir iškalbingumu.

Veikalą ir vertimą nagrinėjo Dr. Kordelija Jasutytė, Fresno, Calif., universiteto profesorė, savo ameri-koniško stiliaus "triksais" kelis kart prajuokinus auditoriją. Iš jos filosofinių minčių, vieną itin gerai pažodžiui atsimeinu: "Dievas sutvė

rė žmogų ir suprato, kad negerai pa-darė"...

"Metų" reikšmę, pasirodžius ang-liškam vertimui, puikiai aptarė Dr. Elena Tumienė, knygos įvado autorė ir leidinio redaktorė. Tokia gabi kalbėtoja Los Angeles lietuvių nau-sėdija tikrai gali didžiulotis.

Po to, jau scenoje Kr. Donelaitis iš savo "Metų"- The Seasons prabi-lo lietuviškai ir angliškai: lietuviš-ko teksto ir angliško vertimo ištrau-kų padeklamavo Violeta Mitkutė-Gedgaudienė ir akt. Dalila Mackia-lienė. Prasmingas kalbas pasakė pats laureatas poetas Nadas Raste-nis, atvykęs kartu su žmona iš Bal-timorės, Liet. gen. Konsulas Dr. Ju-lius Bielskis ir Pasaul. Poetų S-gos atstovas-Vakaru Los Angeles Poe-zijos Centro Direktorius Dr. Dr. (dvigubas daktaras) Lurner.

Iškilmių meninę dalį užpildė so-listai Liucija Zaikienė ir Antanas Pavasaris, akompanuojant O. Metri kienė.

Dr. Elena Tumienė, Fullerton Ko-legijos literatūros profesorė parašė The Seasons (Metams) įvadą, su lygindama K. Donelaitį su didžiausiais pasaulinio epo kūrėjais ir įs-tatydama jo "Metus" į pasaulinės literatūros epų gretas. Tai bene pir-mas tokio pasaulinio masto lietuvių grožinės literatūros laimėjimas.

Alfonas Giedraitis

K. Donelaičio "Metų" pristatymas. Iš kairės į dešinę: Bern. Brazdžio-nis, programos vedėjas, poetas Nadas Rastenis, "Metų" vertėjas į ang-lų kalbą, Lietuvos gen. konsulas dr. J. J. Bielskis

Nuotr. L. Kančausko

Mūsų Bičiulį Petrą MATEKŪNĄ ir jo mielą šeimą bei artimuo-sius, mylimai mamytėi

EMILIJAI MATEKŪNIENEI

mirus, nuoširdžiai užjaučia.

Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio
New Yorko skyrius

Mieliems

Dr. ANTANUI IR LIUCIJAI
MARČIUKAIČIAMS,

jų mylimai motinai mirus, gilią užuojautą
reiškia ir kartu liūdi

Marija ir Bruno
Macianskiai

Sol. Daiva Mongirdaitė ir Algis Grigas "Gražinos" operoje

Mums rašo

Gerbiamieji!

Atsidūriau nors ir nemažame Wi chitos mieste, bet nė su žiburiu ne galiu atrasti savų tautiečių. Geriau sios kloties linkiu jums visiems ir sekmės mūsų "Laisvajai Lietuvai", kad netolimoj ateityje virstų savait raščiu. Nebijokit pakelti prenumera tos mokestį. Aš manau, kad visi iš-sigalėsime apsimokėti. Prašau dar 6 loterijos bilietus išsiųsti mano vardu, tai užpildę šiek-tiek prisidėsiu prie išlaidų, kurios žinau yra nemažos.

J. Smailys

LIETUVIAI AUKŠTOSE TAR-NYBOSE

Skaitydamas National Geographic birželio laidą, rašinyje "Pirmasis nugalėtojas aukščiausių Arktikos viršūnių" radau, kad tai ekspedici-jai vadovavo admiralas Fred E. Bakutis. Tai tikrai lietuviška pavardė.

Yra lietuvių netik pirmesniuose ateiviuose, bet ir dabartiniuose, kurie vos išvykę iš Lietuvos, ar kiek svetur pagyvenę, nebejaucia ryšio su savo tautiečiais. Jų kalba apie lietuvių blanki: "ką man lietuviai duoda? Kas toji Lietuva? Aš ten ne begrišiu". Tokių tėvų, ar auklėtojų vaikai lieka dusyk pilkesni - nei lietuviai, nei amerikoniai. Kiek pralobę, prasimokslinę, ar išmokslinę vaikus, visai atitolsta nuo lietuvių tautos. Gerai, kad vienas-kitas dar lietuvišką pavardę išlaiko, kaip kad Bakutis. Bet atsitinka, kad ir trumpą savo iš tėvų gautą pavardę suteršia taip, kad lietuvių žymės neliktu.

Negaliu teigt ko nežinau: gal memamas Bakutis ir augstą vietą užėmęs liko geras lietuvis, kaip kad ve lionis Antanas Olis. Tokius asmenis reikėtų mėginti susigrąžinti savo tautai. Priemonių ir būdų tam dabar jau yra pakankamai.

Anis Rūkas

Didž. Gerbiamieji!

Labai įvertinu "LL" varomą lietuvišką vagą, nesistengiant įtikti ma sei, kaip daro daugelis amerikoniškų laikraščių. Tai pasitaiko ir mūsų tarpe. Tiesus, nesvyruojantis spausdintas žodis, yra gal vienas iš tų priemonių išlikti gerais lietuviams ir dorais bendruomeniniais žmonėmis. Tegul pramintasis a. a. Kaulė no takas virsta didžiū vieškeliu.

Ta proga reiškiau giliai pagarbą a. a. Kaulėno paminėjimo rengėjams Ypač buvo įspūdinga Akademijs Jau nimo Centre, kurioje pasijautei, kad jo dvasia tebėra gyva ir išreikšta giliai ir suprantamai. Tai gali būti pavyzdžiui daugeliui organizacijų. Žodžiai mūsų tautos Himne yra lydimi ir veiksmiais: ... Iš praeities Tavo sūnūs te stiprybė semia..

Liekuosi su gilia pagarpa St. Juras

Apie kalbines...

Atkelta iš 3 psl.

Rodos, kai kur ar n e zuikelis atnešdavo tuos mar gučius Velykoms. Taip pat gėda ir toms moterims, kurios šeimose vyriausiąją motiną ligi šiol tebešaukia bobute, babune, babce ir panašiai (lyg Nepr. Lietuvos su gryna kalba visai nebūta).

Antras savos kalbos niekinimo pa vyzdis yra tas išdidusis Bostono klūbas. Syki kažkur išpėtas, tik nusi šaipę, pasiryžęs laikytis bajoriškų snobų principo: "Niekio neišmokyti, nieko neužmiršti".

Neverta per daug peikti eilinius visuomenės narius, kai mokyti žymūnai, mūsų kultūros vadovai, viešai proklamuoja savos kalbos žalojimą. Jų atsakomybė ir įtaka didesnė.

Ir štai ta gėdinga bostoniškių nuo dėmė randa pasekėjų (yda greičiau

patraukia, negu dorybė), leidžia atžla las ir ima vešliai klestėti, lyg patrešta piktžolė. Neperseniai radome spaudoje, kad Santa Monicoje irgi buvo suruoštas Subatvakaris. O dabar Toronte skautai - "davė net didesnį ir tikrai spalvingą dalykėlių-Subatvakarį", (kurį stebėjo ir vyr. Skautininkas ir gal žavėjosi tuo "išra dimu"). Taip bostoniškiai turi ant sa vo sąžinės ne vien savo vietinį "grė ką" (šis žodis irgi darniai tinka prie Subatvakario!), bet ir papiktini mą mažutėliu, kuriuos užkrėtė sla višku kalbos parazitais. Visi žinome, kad Nepr. Lietuvoj slaviški dienų vardai tučtuojau buvo išgyvendinti ir niekas jų nebevertėjo, nebent senukai beraščiai, prie caro senovės akiai įpratę. Jaunimui būtų buvę tie siog juokinga vartoti: panedėlis, čet vergas... Bet išveivioj lietuvių tra pesnė, greičiau pasiduoda pavojams ir eižėja, o itin skaudu, kad jai pir mus smūgius suduoda savos kultū ros vadovai, sustingę tose ydose, ku rias įgijo prieš 50 su viršum metų.

Kad svetimybės nėra tokios būti nos ir nepakeičiamos (kaip galvoja bostoniškiai), matome iš Dirvos 47 nr. aprašyto mūsų akademinio jauni mo pasirodymo Subatvakaryje: "T. A. Žičkus stebėjosi, kad L. Enciklo pedijos okeanografai kanionams ne surado lietuviško pavadinimo... Il gai neieškant, mes savo kalboje turi me net tris kaniono atitikmenis-klo nis, slėnis, dauba. Argi nė vienas jų netinka kanionui pakeisti?". Tai gi, kai senieji sustingėliai, slavų kultūroj įrūgę, neranda kuo pakeisti Subatvakario, tai tik paklauskite jau nųjų akademikų: jie suras net treje tą savą, daug sklandesnį ir gražes nį žodį! Bet, gal būt, mūsų kuprą gali tik giltinė ištiesinti. Tuo atve ju jauniems mūsų kultūrininkams prisieis truputį luktelti, kol galės bostoniškį elitą atlietuvinti.

Taip tad kalbos dirvonai pas mus sparčiai usnimis želia, o kai kas net tyčiomis sėja ir ugdo rauges mūsų kviečiuose. Tad pats laikas LB ką nors daryti, nes visi į ją žiū ri ir laukia. Čia visuotinis reikalas, tad netinka bet kam pasiūlyti parti zaniškai ir rinktiems autoritetams už akių užbėgti. Paralelinis veiki mas irgi daugelio smerkiamas. Bet todėl neturi būti perilgai uždelsto nerangumo tose institucijose, ku rios pasiėmė pareigą ant savo pe čių. Žinome, kad naudingasis G. Kal bos žurnalas pasiekia labai mažą skaičių skaitytojų. Antra vertus, m ū šio bendriniai laikraščiai niekada, rodos, negaili vietos savos kalbos klausimams, tad kodėl ši priemonė lieka neišnaudota?

A. Daujotas

Lietuviai kariai pasaulyje

SP-4 Evaldas Kačinskas baigia ka rinę tarnybą Vokietijoje

Ltn. Gediminas Eidukaitis žuvo P. Vietname, tarnavęs helikopteriu dalyne. Tėvai ir sesės gyvena Cleve lande. Jo tėvelis buvo Lietuvos ka riuomenės Savanoris.

Lakūnas Ensign J. Coghill žuvo Vietname gegužės 13 d., prieš pat Motinos Dieną. Jis savo motinai Ele nai Vaitkus rašė: "Laimingos Moti nos Dienos, bet gaila negalėsiu Ta vės išbučiuoti. Aš džiaugiuos turė damas tokią savo mamytę".

Gen. št. plk. ltn. Aleksandras An driušaitis staiga mirė gegužės mėn 25 d. Syracuse, N. Y. Palaidotas Či kagoje.

Jonas Garbavojus buvo grįžęs iš P. Vietnamo pas savo tėvus Čikago je. Dabar vėl išvyko atgal į Vietna mą.

Oleska Kristoferis 4 klasės spe cialistas, iš Port Huram, Mich., iš vyko į P. Vietnamą.

Pfc. Robertas-Thomas-Tamošai tis tarnauja JAV kariuomenėje V. Vc kietijoje.

Pfc. W. J. Urbanas, kilęs iš Spring field Ill. dabar esąs 1st Inf. Div. P. Vietname ir dirba sąsąkaityboj.

Pfc. Pranas Želvis dabar tarnau ja JAV armijoje V. Vokietijoje.

Česlovas Kybartas buvo parvy kęs trumpą atostogų pas tėvelius. Birželio mėn. jis išvyko į P. Vietna mą.

Tadas Edelis, tarnaujantis JAV ar mi joj raketų divizijoje. Buvo atvykęs dviem savaitėm atostogų.

Ltn. Alfonsas Balčišis, atitarna vęs P. Vietname visus metus fronte kur jam teko ilgai kovoti prie Kom bodijos sienos su komunistiniais partizanais, dabar grįžo sveikas į Čikagą.

Horacijus Gudelevičius yra pa šauktas atlikti karinę prievolę į Ar gentinos kariuomenę.

Jūratė Kazickaitė lankėsi P. Viet name ir turėjo pasikalbėjimus su kariais. Savo išpūdžius aprašė "Dar bininke".

LVS Ramovė nutarė įnešti 5 tūkst dolerių į LF iki kitų metų Nežino mo Lietuvos kario vardu.

Lakūnas Ged. Janulevičius, buvo atvykęs iš Australijos ir dalyvavo AROS fonde švenčiant 15 m. veiklos sukaktį.

Juozas Kurapka, kūrėjas savano ris žuvo eismo nelaimėje Bostone. Jis neseniai buvo atvykęs pas šeimą iš Lietuvos.

Ltn. Valerijonas Vizgirda tapo įrašytas XX Karo Mokyklos laidos į LF gyvųjų narių eiles. Jo draugai suaukojo 100 dol. įnašą.

Lietuviai kviečiami palaikyti ry šius su kariais P. Vietname. Tai yra labai svarbu, ypač Ramovės or ganizacijai, šauliams ir kitiems. Ir lietuviškas prašomos siųsti laiškus kariais šiuo adresu: Director of USO, Tan San Nhut, APO San Fran cisco, Calif. 96307.

Bal. Brazdžionis

Dr. R. A Cienkus Atidarė Kabineta

Dr. Reginald A. Cienkus, chiropraktas gydytojas, pra džioje gegužės mėnesio atidarė savo kabineta 6230 West Cermak Road, Berwyn, Illinois.

Jis yra sūnus Mrs. Emily Cienkus, gyvenančios Berwyn, Ill.

Užbaigęs National College of Chiropractic, Lombard, Illinois, Dr. Reginald A. Cienkus atliko interno stažą Chicago General Health Kli nikoje. Jo kabinetas yra ap rūpintas pilnais chiroprak tikos pacientų aprūpinimais, įskaitant X-ray ir fizinę te rapiją.

Dr. Reginald A. Cienkus yra gimęs Chicagoje ir lan kės vietines Chicago mo kyklas. Jis tarnavo karinėje aviacijoje, priskirtas prie 8th Air Force Flight Surgeon Massachusetts, kur lankė Office, Westover Air Base, ir Massachusetts universite tą. Būdamas mokykloje, jis priklausė prie Sigma Phi Kappa Chiropractic Frater nity.

Jo žmona yra kilusi iš Greenfield, Mass. Jie turi tris vaikučius — dukrą ir du sūnus. (Sk.)

APDRAUDŲ AGENTŪRA

APDRAUDŽIAM **NUO 16 IKI 80 METŲ** VAIRUOTOJŲ AU TOMOBILIUS PATOGIOMIS MĖNESINĖMIS IŠSIMOKĖJIMO SĄLYGOMIS

APDRAUSKITE SAVO TURTĄ - INVESTAVIMĄ "HOME OWNERS POLICY". IŠRŪPINAME VISUS KITUS APDRAUDIMUS PER TVIRTAS APDRAUDŲ B-VES. SAŽINGAI PATARNAUJAME VISAIŠ NAMŲ PI KIMO IR PARDAVIMO REIKALAIŠ.

Juozas Bacevičius BELL REALTY & BACE INS. AGENCY

6455 So. Kedzie Ave.

Chicago, Ill. 60629

Val. kasdien 9-9

Prospect 8-2233 Šešt. ir sekm. 9-5

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS. PRADEK TAUPYTI ŠIANDIEN!

- Pinių taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Metinis dividendas $4\frac{3}{4}\%$ išmokamas du kart per metus už visus taupymų sąskaitas.

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD • CHICAGO, ILL. 60608
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING JOHN J. KAZANAUSKAS, President

PASKOLOS

perkant namus daromos ilgiems termi namis ir pricinamais nuosimėtais mėne siniais išsimokėjimais.

DEL INFORMACIJŲ KREIPKITES

Lietuvių statybos bendrovė

TURINTI DAUG METŲ PATYRIMĄ STATO REZIDENCIJAS IR APARTMENTINIUS NAMUS. BE TO, PARUOŠIA STATYBAI PLA NUS.

*****

PETRAUSKAS BUILDERS, Inc.

PR 8-3792

Apsilankę

NAUJOJE MODERNIOJE

PARAMA-

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RĖ 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

Čia gėrimus ir maisto produktus pirkite tikrai pigiai

TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. Importuota 5 žvaigždžių Graikų brend... 5th. - 4.98	5. Importuota Scotch Whisky... 5th. - 3.98
2. 3 žvaigždžių Prancūzų koniakas... 5th. - 4.75	6. Importuotas Cinzano Vermouth Bot. - 1.49
3. Populiari brand. import. iš Vokietijos 5th. - 4.98	7. Import. Bordeaux Raudonas vynas Bot. - 98
4. Import. Prancūzų brend... 5th. - 3.35	8. Import. Napoleon Vermouth Bot. - 98

Automobilio nelaimės atveju skambinkite (In case of accident call)

G R 6 - 7 7 7 7 24 hour towing service

Karoserijos taisymas, stabdžiai, motorai, tepimas ir smulkūs patalymai.

BODY & FENDER WORK

PAINTING, MECHANICAL REPAIR

2423 W. 59th St., Chicago, Ill., 60629

Savininkas — MIKAS ČESAS

Laisvoji Lietuva

2618 WEST 71 STREET,
CHICAGO, ILLINOIS, 60629,
Tel: 476 - 3371

Kas ir Kur

"Laisvoji Lietuva" jau senai pradedo ruošti gegužinei, kuri įvyks liepos 9 d. Spaičio sode, Willow Springs, Ill. Ji bus viena iš įdomiausių ir nuotaukingiausių šiame sezone. ~~Ši~~ **Ši** projekto prietatai gausių svečių geram aptarnavimui.

Gegužinėje bus loterija. Jai fantai yra gauti iš Čikagos prekybininkų ir verslininkų:

1. Gyv. kambario baldai, vertės 150 dol. iš Lieponio-Furniture Center, Inc.

2. Vienos savaitės atostogos su pilnu išlaikymu 1-nam asmeniui "Gintaro" viloje, Union Pier, Mich. iš Viktorijos ir Algirdo Karaičių.

3. Moteriškas tautiškas kostiumas iš audyklos "Juosta" ir tautodailės krautuvės savininko S. Yurkaus.

4. Siuntinys į Lietuvą, čia vertas \$35, iš E. Žukausko, sav. Markette Gift ir Cosmos Parcel Service.

5. Reverse foto aparatas su priedais iš Balio Brazdžionio krautuvės ir TV bei radio pataisymo dirbtuvės.

Daug įvairių vertingų ir naudingų dovanų, kurias paskyrė LAS organizacijos padaliniai bei paskiri asmenys.

Kviesdami į gegužinę, prašome laiku prisijusti laimėjimų lapelius arba juos įteikti vietoje.

ALT PIRM. A. J. RUDIS pasiuntė telegramas JAV ambas. prie JT A. Goldberg'ui, Izraelio Užsienio Reikalų min. Abba Eban, Izraelio ambas. prie JT G. Rafael, NBC atstovei P. Fredericks ir dienraščių Chicago Tribune ir Sun Times redaktoriams-nurodymams ir primindamas Sovietų Sąjungos klatingą ir apgaulingą politiką, kurstančią prieš mažųjų tautų laisvę ir nepriklausomybę.

JONAS JASAITIS LB JAV CV pirm., baigdamas kadenciją, sukviečia spaudos ir radio darbuotojus bei atstovus painformuoti aktualiais reikalais. J. Jasaičio pastangos ir geri ryšiai su spauda yra aukštai vertinami. "LL" atstovavo S. Kaulėnienė.

AMERIKOS LIET. PROFESORIŲ Draugijos Valdybą sudaro: Stasys Dirmantas, Jonas Rugis, Juozas Bertulis, Dr. K. Gudaitis ir Balys Račkauskas.

JONAS SMAILYS, "LL" bendradarbis ir rėmėjas apsigyveno laukinių vakarų istorijomis garsiaame Wichitos mieste, Kansas valst.

STASYS VELECKAS užsakė "LL" Juozui Juzūnui jo gimtadienio progą. Dėkojame ir sveikiname.

LAS JAV VIETININKIJOS Valdyba pasiskirstė pareigomis: V. Šimkus-pirm., B. Macianskis-pirm. pav. J. Šiaučūnas-kaslin., S. Juozaitis-sekr., P. Lukoševičius-nariu. Nepriklausomybės šventės savaitgalį numatoma aplankyti LAS Detroito sk.

PRANAS PURONAS, Farmingdale, N. J., buvo atvykęs Čikagon ir lankydamsis "LL" redakcijoje pasakojo apie darnią vietos lietuvių kultūrinę bei politinę veiklą, kuri, deja, nepilnai įvertinama spaudoje.

R. BARTUŠKINĖ praneša, kad Montessori d-jos Vaikų Nameliai, 2743 W. 69 str. išleidžia 28 abiturientus. Jau registruojama mokiniai rytinėms ir popietinėms klasėms, telef. 471-0250 arba PR 6-5518.

Muz. J. STROLIA išvyksta atostogų į Europą.

I LIETUVIŲ FONDA gegužės mėn. įstojo 37 nauji nariai, įnešdami 6,602 dol. Tuo pat laiku 16 narių padidino savo įnašus. Lietuvių Fondas: 6643 So Maplewood ave., Chicago, Ill. 60629, Tel. (312) 778-2858.

PRANAS BALTUONIS praneša, kad Montrealio lietuviai menininkai ruošia meno parodą, pradedant birželio 21 d. ir baigiant liepos 20 d., kuri pagal galimybę bus pratęsta ilgiau. Parodos eksponatai: paveikslai ir skulptūros iš medžio šaknų. Parodos adresas: 9001 Airlie Str., La Salle-Montreal PQ. Atidaryta nuo 10 val. ryto iki 10 val. vakaro.

LAS Vydūno sk. liepos 2 d. ruošia išvyką į bičiulių Viktorijos ir Petro Benešų sodybą, 11120 W. 84 str., Hinsdale, Ill. Kviečiami visi lasiečiai ir jų bičiuliai.

"LAISVAJAI LIETUVAI"

Daug reikšmės turi visos ideologinės, politinės ir kitokios organizacijos tautos viduje ir už jos ribų išeivijoje, bet gi, nutilus spaudai, nutyla ir jų veikla, darbai, nublunka reikšmė ir, lieka neįgyvendinti, kad ir gražiausi organizaciniai tikslai bei užsimojimai. Spauda yra organizacijų irankis, ryšys tarp jų narių ir visų tautiečių, kurie, deja, nevisuomet laiku ir tinkamai tai įvertina ir remia, tuo sudarydami mūsų spaudai išeivijoje ne lengvas egzistencijos sąlygas.

"Laisvajai Lietuvai" tenka garbė švęsti dvidešimties metų sukaktį. Jei ji sugebėjo per eilę metų išlikti visą laiką kovojanti už tautinės lietuvių gyvybės išlaikymą išeivijoje, už nepriklausomos Lietuvos atstatymą, keldama kūrybinio darbo vaisius, tarnaudama tiesai ir tau, tai, tai didis nuopelnas priklauso jos leidėjams, redaktoriams ir bendradarbiams.

Šios reikšmingos sukakties proga Lietuvos Nepriklausomybės Fondo valdybos vardu sveikinu "Laisvosios Lietuvos" leidėją, redakcinį kolektyvą ir visus darbuotojus bei skaitytojus.

Emilija Čekienė
Lietuvos Nepriklausomybės Fondo
Pirmininkė

TIKĖKIME IR KOVOKIME!

Turėdami savo akyse ir širdyse pavergtosios Lietuvos padėtį ir didžiausias tautos pastangas nublokšti nuo savęs sovietinę okupaciją, junkimės su tauta į bendrąją kovą. Kartu su tuo nusikratykime nuo savęs smulkmenas - nereikšmingus priekaištus bei įtarinėjimus, bet drauge būkime aktyūs komunistų pastangoms, ardančioms darnų mūsų darbą.

Semdamiesi stiprybę iš praeities, gerai prisiminkime bent artimiausios praeities įvykius - 1941 metų visuotinį sukilimą ir 1944-1952 metų patį didžiausį ir ilgiausį tautos pasipriešinimą okupantui.

Azijoje, Afrikoje, Pietų Amerikoje - komunistų kurstomuose bei provo kuojamuose susirėmimuose ir net atviruose karuose - jau vyksta naujų ginklų išmėginimai, kurie, gal būt, veda į sunkiai besulaikomą visuotinį karinį konfliktą. Jis gali daug nulemti ir daug ką pakeisti dabartiniame pasaulyje. Juk birželis yra virtęs didžiųjų pasaulio įvykių simboliu, birželyje buvo parbloška viena iš didžiųjų Europos valstybių - Prancūzija. Tuo pat metu buvo okupuota ir Lietuva. Birželyje prasidėjo karas tarp dviejų, ką tik prieš tai sudariusių tarp savęs puolimo sutartį didžiųjų galybių - nacių Vokietijos ir sovietinės Rusijos. Birželyje įvyko visuotinis mūsų tautos sukilimas. Ir birželyje - 1944 - vėl prasidėjo didysis lietuvių tautos pasipriešinimas prieš vėl Lietuvą užplūdusį okupantą. Fiziškai jis nepasisekė, bet jo pastangos ir kovos amžiais švies savanoriškų tautos didvyriškumu ir pasiaukojimu. Tos didžios aukos teskatina ir mus nelikti skolingus Lietuvos laisvės kovai gyvenamojo meto bei įvykių reikalavimus atitinkančia mūsų auka.

Šių metų birželis atsiveria galimiems naujiems, dideliems įvykiams. Todėl visų laisvųjų lietuvių šventa pareiga ko aktyviau dalyvauti susirėmimuose, grįžti mintyse į garbingus ir skaudžius birželių įvykius, prisiminti Sibire kenčiančius ir susikaupus tarti nesiliaujančią reikalavimą LAISVĖS IR NEPRIKLAUSOMYBĖS LIETUVAI.

TIKĖKIME, kovokime, - ir laimėsime!

Vyriausias Lietuvos
Išlaisvinimo Komitetas

J. I. B. vaistai ATAUGINA PLAUKUS, išgydo pleiskaną, šašus, niežėjimą, sulaiko plaukų slinkimą, atgauna natūralią plaukų spalvą. MOTERIMS IR VYRAMS, 100 proc. garantuoti JIB vartodamas nebūsi nei plikas nei žilas.

J. I. B. LABORATORIJA, 1437 So. 49th AVENUE,
CICERO, ILLINOIS 60650

LEO'S SINCLAIR SERVICE & GAS STATION
STABDŽIAI, SANKABOS (CLUTCH), TRANSMISIJO
(Standartinės ir Automatinės), TUNE-UP'S
IR MOTORŲ REMONTAS

5759 So. WESTERN AVE., kampas 58th St.

Sav. LEONAS FRANCKUS

Tel. PROspect 8-9533

Tremtiniai...

Atkelta iš 1 pusl.

Tai savotiški lietuvių tautos didvyriai, kurie be baimės patiekia sukrečiančius pergyvenimų faktus.

Ideologinėje kovoje, kurioje neturi dabartinių faktų, ateityje dar ne kartą teks išgirsti nesenai Paleckio mestą klausimą Australijos lietuviams: "Iš kur jūs žinote tikrąją patirtį Lietuvoje? Daugumas jūsų nesat tenai net gimę?"

Su politrukais vedant ideologines diskusijas, nepadės ir konkrečiausi faktai. Jie tik sakys tai ką reikalauja ir skelbia partijos programa. Pagal juos, Lietuva nei rusinama, nei kolonizuojama, nei terorizuojama. Nebuvo nei žmonių žudymų, nei vežimų, o jeigu kas kur truputį ir buvo - tai čia asmenybės kulto kaltė. Komunistinė sovietija pagal juos - tai žydinti, klėstinti, demokratiškiausia laisviausia šalis pasaulyje. Aš pats asmeniškai tai išitinkau viename pokalbyje su atvykusia užsienin sportininke, ruse-politruke. Nors tu rėčiau konkrečiausius, asmeniškais pergyvenimais, stebėjimais - paremtus faktus, ten surinktus per 15 metų.

Mūsų grupiniai ekskursantai, sportininkai ir kiti visi ta turėtų žinoti, Niekas į juos tenai nežiūrės kaip į lietuvius patriotas, bet priskaitys prie "pažangiųjų", išdaviškų negausių gretų. Tylus, bet grėsmingas prakeikimas yra garantuotas.

A. Viluckis

GRYNOS MINTYS

Rašo Galvainis

O, ir V. Šimkų paskirta premija sukurti grožio veikalui iš partizanų žygių - tartum pirmas tikresnis žingsnis mūsų raštijoje siekiant to, kas šiandien būtiniausia. Baletistika yra labiausiai paveikliai skaitytojų, nes gaivina vaizduotę ir uždega jausmą, akstina jo valią ir norus. Pvz. perskaityk istorijos knygą apie JAV laisvės kovas, ir netrukus tos žinios išbluks, datos iš atminties išbyrės, nekiek išpūdzio beliks. Bet jei skaitysi K. L. Robertso romanus tom temom, tau ilgai akys stovės konkretūs vaizdai, heroizmas beviltiškoje būklėje, vilties ir ryžtumo išlaikymas nesekmėje, net ir tarpusavio kivirčiai vadų tarpe (t. y. išpynimas netikrų vadų, trokštančių užimti pirmą vietą, pervertinančių savo jėgas). Taip ir mūsų raštijoje nei daugybė rašinių spaudoje, nei moksliniai ir statistiniai traktatai toli gražu negali pavaduoti grožinio kūrinio apie partizanus.

*****

Premija nepadaro rašytojo genijum, bet ji - sudaro sąlygas jam išdygti ir subręsti, nes sukelia visuomenės dėmesį ir teikia gyvą paskatą autoriams įtempti jėgas ir reikštis savo talentu ligi maksimumo. Premija ugdo literatūrinio pasigrožėjimo dvasią, kurioje tarpsta meilė mokymosi žiedai. Greta kitų priemonių, ši, regis, dabar mums veiks mingiausia. Bet ji priklauso nuo paskirų mecenatų geros valios, kultūrinės nuovokos (ir kišenės).

Plačioji visuomenė galėtų ir kitom priemonėm literatūrą skatinti ir lietuviško žodžio genijų ieškoti, juos daiginti. Pvz. grožinės raštijos rateliai (klūbai) apylinkėse, kurie pasiektų kiekvieną knygos mėgėją, patrauktų lietuvių giliau džiaugtis sava raštija, nagrinėti veikalus ir jais žavėtis, juos suprasti, sykiu ir iš autorių vis daugiau ko vertingo reikalauti. Gaila LB neišmėgina šio būdo mūsų literatūrai pakelti ir rašytojų jėgoms skatinti, nors tai tikriausiai daigintų mūsų visuomenėje kultūrinės nuotaikas, skatinant tu nuolatinių dvasinio grožio ieškojimą. Gi šiaip-mes greitai smunkame į savanaudišką materializmą, ir mūsų plačiosios bendruomenės dvasios pasaulis siaurėja.

*****

Ta proga sveikintina, kad "Giedros" moterys dar kartą ryžtasi ieškoti mūsų raštijoje giedros lietuvių. Pirmieji du kartai nesisekė; pirmąkart visai nieko nerasta, o antru kartu iškeltas lietuvių vaizdas kai kam gana abejotinas (pvz. rašytoja K. Grigaitytė net protestavo dėl neigiamo išpūdzio). Taigi, ieškodame teigiamos lietuvių paveikslų.

*****

Jei dar vis nesiranda mecenatų jaunimo literatūrai, tai L. Fondo pareiga paskirti tūkstantinę jaunimo baletistikai (arba poemai), kur būtų įkūnyta teigiamo lietuvių apybraiža. Jaunimui būtina ir patraukli fabula, o ypač - sklandžiai graži kalba!

Kaip kiekvienoj tautoj, ir pas mus būta visokių žmonių: herojų ir niekšų, idealistų ir savanaudių, tautai pasiaukojusių ir svetimiems parsišvėlių... Bet vis dėlto teigiamųjų būta daugiau, o sugedėliai - tik išimtis (nos jų blogas kvapas toliau neša, nei gerųjų dorybės). To dėl teisingiau baletistikoje rodyti pasigėrėtiną lietuvių. Antra, jaunų žmonių asmenybė yra trapi-juodais pavyzdžiais ardoma ir smukdoma į purvą, o gerieji pagelbi jaunuoliui subręsti ryžtingum optimistų, tikėti žmogaus gėrio idealais. Teigiamų knygų išsiskaitymas jaunuoli palenkia visą amžių siekti tiesos ir gėrio, laisvės ir žmoniškumo bei aukoti jėgas tautos ar žmonijos gerovei.

Visos naudingos premijos, jei jomis norima pažymėti Lietuvos sukaitytą - jau dabar nedelsiant skelbtinos, kad sulauktume vėšlių vaisių. Lig Vasario 16-tos vos geras pusmetis laiko, tad kam snauti? O kad jaunimui knyga-pati pirmoji pozicija, nereikia niekam abejoti (tik tai gėda, kad Jaunimo Metams užmiršome). Iš viso sukaityti ranga-ligi šiolei permaži dar konkrečių planų bei darbų viešumon paskelbta. Paskiau teks staigiai, tik apgraišomis, daug ką atlikti, lyg būtų permaža laiko... O čia būta net visa penkiasdešimtis metų!

PETRAS PLESKEVIČIUS, Roches ter, N. Y., išvyko mėnesiui atostogų į Kanadą. NAMŲ SAV. D-JOS Market Parko sk. gegužinė bus liepos 4 d. Bruzgu lienos sode.

ST. ANTHONY

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Joseph F. Gribauskas
Executive Secretary

4³/₄%

ON INVESTMENTS
Units of \$100.00
Dividend Checks
Mailed Quarterly

5%

ON BONUS SAVINGS
Units of \$1,000.00
For 3 Years
Dividends Paid
Quarterly
or Compounded

1447 So. 49th Court
CICERO, ILLINOIS 60650
Phone (Area Code 312) 656-6330

HOURS: Mon. 9-8; Tues., Thurs., Fri. 9-5; Sat. 9-1; Wed. Closed
Savings In By The 10th Of The Month Will Earn From The 1st.

LIETUVIŠKA APDRAUDŲ AGENTŪRA

Gyvybės, ligoninės, automobilių, baldų, namų ir visos kitos apdraudos - asmenims, profesionalams ir biznio įstaigoms. Laisvas pasirinkimas kompanijoms ir apdraudos rūšies. Nemokamas patarimas ir informacija. Valstybės patvirtintos kainos. Smulkesnei informacijai gauti skambinkite, rašykite, užsiekite:

JONAS KIRVAITIS
INTERSTATE INSURANCE AGENCY

6108 S. Ashland Avenue

Chicago 36, Illinois

Telef.: WALbrook 5-5671